

Atskiras numeris 20 ct

Beina antradieniais ir penktadieniais

Redakcija ir administracija —
Kaunas, Kęstučio g-vė 6, telefo-
nai: administracija — 21001; re-
dakcija — 24141.

VALSTIEČIŲ LAIKRAŠTIS

1940 m. spalio mėn. 25 d.

Nr. 18

VYR. REDAKTORIUS
M. MEŠKAUSKIENĖ

LIETUVOS KOMUNISTŲ PARTIJOS (bolševikų) CENTRO KOMITETO ORGANAS

Pasiruošti žiemai

..Paskutiniai rudens darbai laukuose, bendrai imant, visoje Tarybų Lietuvoje baigiami sėkmingai. Kas buvo galima padaryti ir nepalankiausiomis oro sąlygomis, padaryta. Atskiri apsilėdėliai vietos organizacijų buvo laiku paraginti ir užleistus darbus turėjo nudirbti. Užsivilkusiems kai kuriose apskrityse (Marijampolės, Vilkaviškio) šakniavaisių (cukrinių runkelių, bulvių) derliaus nuėmimo darbams mobilizuotos miestų darbininkų brigados ir savanorių tarnautojų, moksleivių ir kt. talkos ir čia padės kaip reikiant apsidirbti. Po dienos kitos beliks tik dirvų arimo iš rudens darbo, kurio kai kuriose apskrityse (Tauragės, Telšiu) yra ypač daug. Čia dar reikės pasiraginti ir sukrusti išnaudoti kiekvieną tinkamą priešžiemią dieną. Tvirtai įsidėmėkime, kad dirvų arimas iš rudens yra ne mažesnės reikšmės kaip derliaus nuėmimo darbai ir kad rudenį artį ne vėlu, kol žemė galutinai įšala.

Tačiau baigdami darbus laukuose, jau dabar rūpinkimės tinkamai sutikti žiemą sodybose.

Pašarų šiemet turime nedaug. Reikia rūpintis juos kuo racionaliau naudoti, visais būdais taupyti. Prie pašarų taupymo daug prisidės tinkamas tvartų žiemai sutvarkymas. Reikia žinoti, kad šaltuose tvartuose laikomi, nuolat nuo šalčio drebą gyvuliai reikalingi žymiai daugiau pašaro. Juo šaltesnis tvartas, juo daugiau gyvulys neproduktingai suvartoja pašaro kūno šilumai palaikyti. Kad tvartai būtų šiltesni, turi būti rūpestingai užklotas jų viršus, turi būti apžiūrėti pamatai, užkamšyti sienų plyšiai, aptvarkytos durys, langai. Juo šiltesni tvartai turi būti ne tik arkliams ir stambiems galvijams, bet ir avims, kiaulėms, ypač vištom.

Padarydami tvartus šiltesnius, ne tik pašarų galėsime sutaupyti, bet ir gyvuliams žiemos vargą sumažinsime, turėsime juos sveikesnius, gražesnius, produktingesnius.

Dažnas ūkininkas pasidaro daug nuostolių, nerūpestingai sudėjęs žiemai šakniavaisius. Kas žiema mūsų krašte kapčiuose, duobėse, rūsiuose sušala daug bulvių, pašarinių runkelių, valgomųjų daržovių. Šiemet vi-

si turime pasirūpinti, kad tų nuostolių neturėtume. Tinkamai apkasti kapčius, sutvarkyti rūsius nesunkiai kiekvieno ūkininko pareiga. Kas tos pareigos tinkamai neatlieka, daro nuostolius ne tik savo ūkiui, bet ir visai darbo žmonių valstybei.

Daug nerūpestingumo pas mus ligi šiol buvo su žemės ūkio mašinų bei įrankių sutvarkymu žiemai. Būdamo daug tokių apsilėdėlių, kurie mašinas, įrankius palikdavo visą žiemą lauke rūdyti. Šiemet to neturi būti. Įrankius, mašinas reikia ne tik pastogėje tvarkingai sudėti, bet ir nuvalyti, tepalais sutepti. Tvarkingai laikomos mašinos daug ilgiau laiko, daug ilgiau ūkiui tarnauja, todėl jų nepriežiūra yra kenkimas ūkiui.

Be šių darbų, kiekvienoje sodyboje prieš žiemą yra dar visa eilė darbų darbelių: sodų išvalymas, medelių aprišimas, kiemų ir patrobų apvalymas, kuro paruošimas, stogų aptaisymas, gyvenamųjų būtų sutvarkymas ir t. t. ir t. t. Visi jie laukia darbščios valstiečio rankos, jo kruopštaus darbo.

Šia proga primename ypatingą šio rudens darbą. Žemės ūkio liaudies komisariatas specialiu bendradarščiu yra pranešęs visiems miškų urėdams ir girininkams, kad ši rudens ir ateinančių pavasarį leistų valstiečiams nemokamai pasirinkti miškuose kraiko reikalingus sausų žolių, viržių, samanų, spyglių, lapų ir kitokio pakrato.

Pašarų, taigi ir pakratų daug kas stingame, todėl valdžios sudarytas galimumas pakratų pasirūpinti miškuose turi būti išnaudotas kuo plačiausiu mastu. Jei arčiau miškų gyvena valstiečiai žiemą neturės kraiko, jam vartos brangų pašarą, tai jie bus padarę didelį nusikaltimą.

Norime sukurti naują geresnį gyvenimą, bet jo nesukursime, jei kiekviename žingsnyje nepradėsime naujaip dirbti, naujaip tvarkyti, jei visomis pastangomis nešalinsime apsilėdimo, nerūpestingumo reiškinių. Pirmąją žiemą Tarybų Lietuvoje sutikime taip, kad ji padarytų mums kuo mažesnius nuostolius, kad šaltas metas būtų juo lengviau išgyventi ne tik mums patiems, bet ir mūsų gyvuliams, kad apsilėdimo gėda neslėgtų mūsų sąžinės.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Įsakas

Paskirti drg. Juozą Vaišnora Liaudies Komisarų Tarybos Pirmininko pavaduotoju, paliekant jį ir Finansų Liaudies Komisarų pareigose.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas J. PALECKIS

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Sekretorius S. PUPEIKIS

Kaunas, 1940 m. spalio mėn. 22 d.

TSRS Liaudies Komisarų Tarybos paskyrimai

TSRS Liaudies Komisarų Taryba drg. Sautiną J. V. atleido iš TSRS Valstybinio Plano Komisijos liaudies ūkio statistikos centrinės valdybos viršininko ir TSRS Valstybinio Plano Komisijos pirmininko pavaduotojo pareigų ir paskyrė jį kitam darbui.

TSRS Valstybės Plano Komisijos liaudies ūkio statistikos centrinės valdybos viršininku paskirtas drg. Starovskis V. N.

TSRS Liaudies Komisarų Taryba drg. Baraną N. A. paskyrė į TSRS Sveikatos Apsaugos Liaudies Komisarato kolegijos sąstatą.

Prekybos Liaudies Komisarų įsakymas

1. Visi buvę prekybininkai, turi bet kurių prekių atsargas, turi jas ligi 1940 m. lapkričio 1 d. perleisti vietos valstybinėms ar kooperatinėms įmonėms.

2. Neišpildę šio įsakymo, bus laikomi slėpę prekes spekuliacijos tikslais ir bus baudžiami visu įstatymų griežtumu.

Prekybos Liaudies Komisarai

Kaunas, 1940 m. spalio mėn. 19 d.

M. Gregorauskas

TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Įsakas

Apie perkėlimą priverčiamąja tvarka inžinierių, technikų, meistrų, tarnautojų ir kvalifikuotų darbininkų iš vieno įmonių ir įstaigų į kitas

Norint aprūpinti kvalifikuotų žmonių kadrais naujus fabrikus, dirbtuves, šachtas, kasyklas, statybas, transportą, o taip pat tas įmones, kurios imasi naujų gamybos rūšių, reikia taisyklingai paskirstyti atskirų įmonių tarpe inžinierių, technikų, meistrų, tarnautojų, kvalifikuotuosius darbininkus ir perkelti pramonėje dirbančius žmones iš tų įmonių, kurios turi kvalifikuotųjų kadro perteklių, į kitas įmones, kurioms jų trūksta.

Dabartinė tvarka, dėl kurios liaudies komisariatai neturi teisės priverčiamu būdu perkelti inžinierių, tarnautojų ir kvalifikuotųjų darbininkų iš vienos įmonės į kitą, sudaro kliūtį tautos ūkiui plėtotis.

TSRS Aukščiausiosios Tarybos prezidiumas nutaria:

1. Suteikti TSRS liaudies komisarams teisę priverčiamąja tvarka kelti inžinierių, konstruktorius, technikus, meistrus, braižytojus, buhalterius, ekonomistus, apyskaitininkus ir planavimo darbininkus, o taip pat kvalifikuotuosius darbininkus, šeštos ir aukštesnių kategorijų, iš vieno įmonių ar įstaigų į kitas, nežiūrint, kurioje teritorijos dalyje yra tos įmonės ir įstaigos.

2. Šiuo įsaku numatomas inžinierių, tarnautojų ir kvalifikuotųjų darbininkų perkėlimas dirbti kitose vietose neturi sudaryti perkeliama- jam darbininkui kokių nors medžiaginių nuostolių. Dėl to nustatoma, kad liaudies komisariatai perkeliama- jam darbininkui turi sumokėti: a) paties darbininko ir jo šeimos narių nuvykimo į naują darbo vietą išlaidas, b) jo turto gabenimo išlaidas, c) dienpinigius už kelionėje išbūtas dienas, d) jo uždarbį už kelionėje išbūtas dienas ir papildomai dar už šešias dienas, e) vienkartinę pašalpą įsikurti naujojoje vietoje; pašalpos išmokamos nuo 3 ligi 4 mėnesių uždarbis (pareinamai nuo rajono), turėtas senojoje vietoje, pačiam darbininkui ir ¼ mėnesinio perkeliama- jam darbininko uždarbio kiekvienam jo šeimos nariui, sykiu išvykstančiam į jo darbo vietą.

3. Nustatyti, jog tų inžinierių, tarnautojų ir kvalifikuotųjų darbininkų, kurie perkeliama iš vienos įmonės ar įstaigos į kitą įmonę ar įstaigą tos pačios apylinkės ribose, darbo stažo laikas laikomas nenutrūkęs, o tiems, kurie perkeliama į kitas vietas, papildomai priskaitomi vieneri darbo stažo metai.

4. Nustatyti, kad įmonių direktoriai ar įstaigų viršininkai turi leisti pasitraukti iš įmonių ar įstaigų žmonoms tų inžinierių, tarnautojų ir kvalifikuotųjų darbininkų, kurie perkeliama į kitą vietą šio įsako tvarka.

5. Tie asmenys, kurie nusikals nepildę liaudies komisarų įsakymo priverčiamąja tvarka persikelti į kitą įmonę ar įstaigą, laikomi sava- vališka pasišalinę iš įmonės ar įstaigos ir atiduodami teisman, kaip nusikaltę prieš 5-ą TSRS Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo 1940 m. birželio 26 d. paskelbto įsako, kuriuo uždraustas savavališkas darbininkų ir tarnautojų pasitraukimas iš įmonių ir įstaigų.

6. Nuo 1940 m. spalio 20 d. panaikinti grandines sutartis, liaudies komisariatai ir įmonių sudarytas tam tikram terminui su inžinieriais, tarnautojais ir šio įsako I-je straipsnyje išvardintais kvalifikuotais darbininkais ir sykiu leisti TSRS liaudies komisarams palikti šiuos inžinierių, tarnautojų ir kvalifikuotuosius darbininkus tose įmonėse, kuriose jie dirba iš sutarties. Maskva-Kremlius 1940 m. spalio 19 d.

TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas
M. KALININAS

TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Sekretorius
A. GORKINAS

TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Įsakas dėl Baudžiamojo Statuto 578 ir 639 str. papildymo

Sėkmingesnei kovai su kenkimu ir sabotažu, veikiančiojo Baudžiamojo Statuto 578 ir 639 str. papildoma šitaip:

578¹ str. Kas nusikalto tyčia žalojęs, gadinęs ar naikinęs turtą, siekdamas pakenkti socialistiniam ūkiui, tas baudžiamas kalėti sunkių darbų kalėjime iki penkerių metų.

Kas nusikalto piktnaudžiaudamas savo tarnybines pareigas, tyčia kenkęs pavestam jam rūpinti reikalui, siekdamas pakirsti ar nusilpninti Darbininkų ir Valstiečių valdžią arba sutrikdyti valstybinio aparato veikimą, tas baudžiamas kalėti sunkių darbų kalėjime iki dešimties metų.

Jei šio straipsnio 1 ar 2 dalyje numatyti nusikaltimai buvo padaryti organizuoti arba jei tais nusikaltimais didžiai pakenkta socialistiniam ūkiui ar socialistinei santvarkai ar kuriam nors kitam svarbiam viešajam reikalui, tai kaltininkas baudžiamas aukščiausiąja baudimo priemone — sušaudymu arba kalėti sunkių darbų kalėjime iki 15 metų.

Be to, teismas gali nutarti kiekvienu šiame straipsnyje nurodytu kenkimo atveju konfiskuoti visą ar dalį kaltininko turto.

639¹ str. Kas nusikalto sabotažu, t. y. sąmoningai nevykdęs įstatyminių ar sutartinių pareigų arba tyčia netinkamai jas vykdęs, tuo pakenkdamas tam, kieno naudai tas pareigas atlikti nustatyta, jei šis sabotažas daromas siekiant pakenkti socialistiniam ūkiui ir jei tai nėra skaudžiausiu baudžiama pagal kitus įstatymus, tas baudžiamas kalėti sunkių darbų kalėjime iki penkerių metų.

Jei sabotažas daromas siekiant pakirsti ar nusilpninti Darbininkų ir Valstiečių valdžią arba sutrikdyti valstybinio aparato veikimą, tai kaltininkas baudžiamas kalėti sunkių darbų kalėjime iki dešimties metų.

Jei sabotažas daromas organizuoti arba jei sabotažu didžiai pakenkta socialistiniam ūkiui ar socialistinei santvarkai ar kuriam kitam svarbiam viešajam reikalui, tai kaltininkas baudžiamas aukščiausiąja baudimo priemone — sušaudymu arba kalėti sunkių darbų kalėjime iki 15 metų.

Be to, teismas gali nutarti kiekvienu šiame straipsnyje nurodytu sabotažo atveju konfiskuoti visą ar dalį kaltininko turto.

Šis įsakas veikia nuo jo paskelbtosios dienos.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininkas
J. PALECKIS

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Sekretorius
S. PUPEIKIS

Kaunas, 1940 m. spalio mėn. 22 d.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Įsakas dėl Baudžiamojo statuto 262² str. papildymo

Veikiančiojo Baudžiamojo Statuto 262² str. papildomas antrąja dalimi tokio turinio: Už šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytus chuliganiškus veiksmus, padarytus įmonėse, įstaigose ar kitokiose viešose vietose, arba asmens, kuris jau buvo baustas už tokį pat arba panašų nusikaltimą dar- bą, baudžiama: sunkių darbų kalėjimu ligi penkerių metų.

Šis įsakas veikia nuo paskelbtosios dienos.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas
J. PALECKIS

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Sekretorius
S. PUPEIKIS

Kaunas, 1940 m. spalio 22 d.

Laiku ir tinkamai atlikti sezoninius darbus

Šiandien visi esame valstybės bei visuomenės tarnyboje, nežiūrint kur ir ką kas bedirbtume. Dėl to niekas neturi teisės sakyti, kad padarysiu tiek, kiek suspėsiu. Jei šiandien reikia atlikti kokį nors pavestą darbą, tai jis turi būti atliktas laiku ir tinkamai. Pasiteisinimo bei nusiraminto čionai negali būti. Jei kas nesuspėja, nesugeba arba nepajėgia atlikti kurio nors jam pavesto darbo, tai jis turi laiku perspėti atitinkamus pareigūnus bei įstaigas, kurios liaudies labui visuomet suras reikalingas priemones, nes socialistinėje šalyje jos yra neįsėmiamos.

Šiandien LTSR piliečiams, dirbantiems žemės ūkyje, paliko atlikti šie skubūs sezoniniai darbai: bulvių bei šakniavaisių nukasimas ir dirvų išarimas iš rudens.

BULVIŲ IR ŠAKNIAVAISIŲ NUKASIMAS

Daugelyje vietų bulvių ir šakniavaisių kasimas eina normaliai. Tačiau vietomis pasitaiko dar tokių, kurie tik ką pradėjo kasti bulves bei šakniavaisius, nors apie galvas jau skraido snieguolės! Tokie smetoniški „spartuoliai“ dargi patys vieni knaibosi po laukus, visai neperspėdami atitinkamų įstaigų bei pareigūnų ir nepaprašydami darbininkų. Nereikia aiškinti, kad tokie apsilėdėliai bei liaudies turtu riziukuotojai ima sunkią atsakomybę ant savo pečių.

Bulvės bei šakniavaisiai ne tik turi būti laiku ir švariai nukasti, bet ir tinkamai paruošti žiemai. Pažymėtina, kad šiemet bulvių puvimui yra ypatingai palankios sąlygos. Slapias ruduo. Be to, pačios bulvės yra nepakankamai pribrendusios: turi labai ploną žievę, kuri lengvai

lupasi ir dažnai net nepriaugusi. Pro tokią žievę lengva pakliūti į bulvės pūdantiems mikroorganizmams. Dėl to reikia žiūrėti, kad bulvės į kapčius bei rūsius būtų pilamos sausos ir kad būtų pakankamai įruošta vėdintuvų.

Be to, šia proga reikia pastebėti, kad šiemet taupant šiaudus, kapčiams uždengti reikėtų daugiau naudoti sausų bulvienojus.

DIRVŲ IŠARIMAS IŠ RUDENS

Žemės ūkio liaudies komisaras ir valstybinės žemės ūkio komisijos pirmininkas įpareigojo visus LTSR piliečius išarti iš rudens laukus. Daugelyje vietų šio darbo jau atlikta žymi dalis. Bet vietomis pasitaiko tokių apsilėdėlių arba tiesiog kenkėjų, kurie šiemet dar plūgo nesmeigė į rudens arimą! Čia aš nekalbu apie tuos, kurie neturi gyvulių, negauna talkos ir tikrai nepajėgia. Jie apie tai turėtų pranešti žemės ūkio komisijoms arba agronomams, kurie suras, parūpins pagalbą stipresnių valstybinių ūkių arba organizuodami talkas iš susiriusių valstiečių. Bet tokie, kurie gali susiarti, bet nesusitaria ir laukia, kol užsals, yra kenkėjai ir imasi ant savo pečių didelę atsakomybę.

Be to, reikia pastebėti, kad pasitaiko tokių ūkių išnuomotojų, kurie pasilikę sau arklį „pavažiavimui“ neleidžia nuomininkui arba puslininkui naudotis jų laukams arti ir kitiems neatidėliotiniams sezoniniams darbams. Tokie piliečiai taip pat turėtų žinoti, kad už dirvų nusiarimą bei neatlikimą kitų skubių rezoninių darbų krinta atsakomybė jiems.

Agr. P. PETRYLA.

Paskutiniai laukų darbai Žemaitijoje baigiami

Gerai šakniavaisiai.—Visos dirvos bus suartos.—Naujai žemę gavusieji nuoširdžiai imasi savo žemės darbų ir rūpestingai pasiruošia naujam laimingam gyvenimui

Žemaitijoje paskutiniai laukų darbai sėkmingai baigiami. Bulvės jau visur baigtos nuimti. Jų derlius šiemet labai geras, tik gaila, kad drėgnesnėse vietose augusios bulvės pradėjo pūti. Tauragės apskr. kai kurių vietų valstiečiai skundžiasi ypač dideliu jau nuimtų bulvių puvimu. Tas pats ir Telšių apskrityje, kai kuriuose valsčiuose. Šakniavaisiai šiemet visoje Žemaitijoje labai geri. Daržų valymas, užėjus geram orui, labai sėkmingai buvo pradėtas. Daugelyje vietų šiemet daržų nuvalymu valstiečiai daug daugiau pasirūpino, negu kuriais kitais metais. Šiemet iš viso valstiečiai rudens darbais Žemaitijoje daug geriau pasirūpino.

Dirvų suarimas iš rudens Žemaitijoje kai kuriose vietose iki šiol visai nebuvo praktikuojamas. Šiemet ir tuo jau pasirūpinta. Telšių apskr. tik keliuose valsčiuose pasitaiko po vieną kitą valstietį, kuris nesirūpina dirvų suarimu rudeni. Šiaip daugumas valstiečių labai rūpestingai suaria dirvas iš niekur nelaukdami jokių raginimų. Ir Tauragės apskrityje valstiečiai dirvų šiemet stengiasi žymiai daugiau suarti, negu kitais metais suardavo.

Naujai žemės gavusieji labai rūpestingai imasi savo žemės darbo. Jie su didžiausiu entuziazmu rūpinasi kiek tik galima daugiau gautos žemės iš rudens aparti. Daugumas aria padedami buv. žemės valdytojų bei savininkų, nes neturi savų nei įrankių bei padarų nei arklų. Kiti, nelaukdami jokios pagalbos, samdosi arklus. Zuperiu daugumas Žemaitijos valstiečių taip pat stengiasi apsirūpinti rudeni. Jau dabar daugumas

perkasi superį pavasariui. Labai gražiai šiemet ruošiamasi javų kūlimui. Beveik visuose didesniuose kaimuose javus kulti numatoma talkomis. Javų kūlimo darbai kai kur taip pat jau prasideda.

Naujai žemę gavusių skaičius Žemaitijoje gana didelis. Jų yra ir Telšių ir Tauragės apskrityse. Šiose apskrityse buvo nemaža didesnių žemvaldžių, įvairiausių dvarininkų ir kitokių smetoniškos valdžios priveistų ponelių, kurie turėjo išsigiję nemažus kiekius žemės, bet nesirūpino ją tinkamai išdirbti. Tauragės apskr. Kvėdarinos, Laukuvos ir Kaltinėnų valsčiuose buvo po kelis stambius žemvaldžius, kurie žemę yra taip aplėdę, jog dabar ją gavusieji nežino kaip ir pradėti. Yra dvarelių, kurie turėjo po 80 ha. ir net mažiau, o dirvonavo nedirbtos žemės apie 20 ha. Dabar tuose dirvonuose isikurs naujieji ir tikrieji žemdirbiai, kurie nepalikis neapdirbtos nei vienos žemės pėdos. Tas pats vaizdas iš Telšių apskr. Ir čia daugelyje dvarelių dirvonavo didžiausios plotai nedirbtos žemės, o tuo tarpu ten pat vargo šimtai žemę dirbti troškusieji žmoniai — bežemių. Dabar šitoji neteisybė jau pašalinta: nedirbtuose laukuose pradeda darbą nauji žmonės su naujais tikslais ir naujais norais.

Ta pačia proga tenka pastebėti, kad Žemaitijoje šiemet labai geras linų derlius. Reikia pagirti ir Žemaitijos valstiečius, kad jie tą linų derlių labai rūpestingai šiemet stengiasi sudoroti. Kiek blogiau su linų išmynimu: Žemaitijoje labai reta linams minti jauju. Dėl to tenka nemažai pavargti iki linai išminami.

J. Remeikis

Didžiosios talkos Suvalkijoje

Suvalkijos kaimuose šiuo metu dar tebevyksta dideli darbai laukuose. Darbštūs valstiečiai smarkiu tempu dirba prie šakniavaisių nuėmimo ir bulvių kasimo. Kur tik pasisuksi Vilkaviškio, Marijampolės ir kitose apskrityse, visur pamatysi būrius bedirbančių, besukubančių darbininkų su šakėmis, peiliais bei kitokiais darbo įrankiais rankose. Šimtai vežimų su cukr. runkeliais kasdien plaukia visais keliais į Marijampolę, o iš fabriko grįžta su išspaudomais, su taip reikalingu pašaru į ūkius. Į Marijampolės c. fabriką jau pristatyta apie 60 proc. visų sukontraktuotų runkelių. Marijampolės apskrityje cukr. runkelių yra žemėje dar apie 25%, o Vilkaviškio apskr. apie 35%. Nekastų bulvių abiejose apskrityse dar tebėra apie 20—30%. Tai nemaži plotai. O darbininkų valstiečiai kaimuose sunkiai gali surasti, nes daugybei darbų susivilių — darbininkų kaimuose nėra tiek, kad viską laiku ir skubiai būtų galima užbaigti. Valstiečiai darbininkų ieško miestuose. Į atitinkamas įstaigas Marijampolėje ir Vilkaviškyje kasdien ateina po keliolika ūkininkų, kurie prašo parūpinti darbininkų skubiesiems laukų darbams atlikti. Vilkaviškio apskr. valstiečiams talkina apie 700 miestų ir miestelių darbininkų. Marijampolėje taip pat organizuojamos miestelių brigados, kurios vyksta ten, kur darbo rankų labiausiai stinga.

Valstiečiai darbininkų reikalui kreipiasi į agronomus, o šie praneša Darbo biurams, kurie ir tvarko darbininkų pasiskirstymą. Padėti valstiečiams siunčiamos darbininkų brigados ir iš Kauno.

— Supraskite, — kalba Zynių kaimo, Žaliosios v. valstietis Kudirka, — turiu dar nemažą plotą cukr. runkelių lauke, o darbininkų niekur negaliu gauti. Palikti nenuimtą derlių negalima. Juk tai visam kraštui, visiems gyventojams bus skriauda.

Teisingas valstiečio žodis tinkamai suprastas Vilkaviškio Darbo biuro pareigūnų ir jam parūpinta talkininkų iš miesto. Taip galvoja ir visi kiti darbštūs, sąžiningi artojai. Jie daro viską, kad nei viena bulvė, nei vienas runkelis neliktų laukuose. Štai, Marijampolės v. Triobiškių kaimo Josiukas, Nartų k. Katilius ir kt. kelis kartus lankėsi Marijampolės apskr. agr. įst. prašydamai padėti suorganizuoti didesnių būrių žmonių iš miesto c. runkeliams rauti. Jiems jau talkina Marijampolės miesto darbininkai. Valstiečiai, žiūrėdami bendrų krašto interesų, darbininkams šiemet neblogus moka ir atlyginimus. Už aro c. runkelių nuėmimą moka vidutiniškai 1,80—2,20 Lt ir duoda maistą bei nakvynę. Tai neblogi uždariai vikriems darbininkams. Sako, kad spartuoliai per dieną prie runkelių uždirba ligi 14 Lt.

Tačiau ir miestų darbininkus pasitelkus darbo rankų stinga. Todėl nutarė į talką eiti tarnautojai. Pereitą sekmadienį penkiasdešimties žmonių brigada iš Marijampolės įstaigų talkino valstybinio Buktos (Liudvinavo v.) darbininkams bulves kasti ir tą patį dieną Vilkaviškio įstaigų tarnautojai (100 žmonių) visą dieną dirbo prie c. runkelių nuėmimo valstybiniame Šimanėliškių ūkyje. Jie nurovė ir nugenėjo apie 4 ha. Pereitą antradienį Šimanėliškiuose prie cukr. runkelių ėmimo

dirbo Vilkaviškio gimnazijos aukštesniųjų klasių mokiniai ir keletas mokytojų. Gimnazijos 100 žmonių brigada dirbo našiai ir nemažą plotą šakniavaisių nurovė ir nugenėjo. Vilkaviškio komjaunimo organizacijos nariai pereitą sekmadienį talkino prie runkelių kasimo valst. Pažerių ūkyje ir kitomis dienomis apylinkės valstiečiams. Tai vis savanoriškos talkos, suorganizuotos profsąjungų, ar kitų organizacijų komitetų, kuriose visi pakviestieji mieliai sutinka dalyvauti. Talkas jau pradėjo organizuoti prekybos bei pramonės įmonių darbininkai ir tarnautojai. Jų brigados ir kaimus vyksta ši sekmadienį ir šeštadienį.

— Ką nori sakyk, bet tokių dalykų Lietuvoje dar niekada nebuvo. Anksčiau ūkininkas galėjo dantimis žemę graužti, bet niekas nesirūpino, kaip žemę pajėgs apdirbti ir derlių nuo laukų nuimti. O dabar, brol, ir valdininkai ir darbininkai iš miestų į kaimus eina dirbti. Nyksta ponai mūsų šalelėje, nyksta, draugai. Matyti, kad ir žemės kurnių (valstiečių) reikalais gerieji žmonės pradėjo rimtai rūpintis. Smagiiau gyventi darosi mūsų žemėje — kalbėjos Zaladaris, senyvas Svirnevičių kaimo valstietis.

Šie faktai rodo, kad didysis plyšys tarp kaimo ir miesto diena iš dienos siaurėja ir netrukus jis visiškai išnyks, nes Tarybų šalyje nėra ir negali būti tos parajajos, kuri kapitalistinėje santvarkoje buvo atsiradusi tarp kaimo ir miesto. Socialistinėje valstybėje darbininkai, darbo valstiečiai ir įstaigų tarnautojai sudaro vieną bendrą šeimą, kurios interesas — visos šalies gerovė.

J. Kal-nis

Badas ir teroras kapitalistinėse šalyse

LTSR darbo masės ruošiasi didžiausmingai sutikti 23-os Didžiosios Spalio revoliucijos sukaktuves. Ir yra mums kuo džiaugtis. Mes laisvi, pilnatelsiai, sotūs. Spalio revoliucijos dėka mes išvengėm to likimo, kuris šiandien atiteko daugeliui šalių darbo masėms, išvengė karo baisumų, bado ir teroro.

Kokiose gi sąlygose sutinka kariaujančių kapitalistinių šalių darbo masės šias sukaktuves?

Kariaujančiuose ir okupuotuose kraštuose siaučia bado ir trūkumų smėkla.

Prancūzų laikraštis „Temps“ skelbia žemės ūkio ministerio pareiškimą, kuris nurodo į didelį pieno trūkumą ir blogą derlių. Jis tarp kitko pareiškė: iš 17 kg. riebalų reikalingų asmens maitinimui metams, 7 gaminami Prancūzijoje, o 10 vežami iš užsienių ir kolonijų. Dėl blokados importas tapo negalimas ir mes galim pristatyti tik 5—6 kg. riebalų. Išaugo taip pat mūsų cukraus ir mėsos trūkumas, visiškai neturim kavos ir ryžių. Muilo gamina tik ribotame kiekyje.

Pagal maisto korteles kiekvienas žmogus dabar galės gauti kasdien 350 gr. duonos, kas mėnesį 500 gr. cukraus, 300 gr. maitintos kavos, 250 gr. makaronų ir pan.

Belgijoje didelis maisto produktų trūkumas, pasakoją Švedijos laikraščio „Dagens Nyheter“ korespondentė Lo Johanson, kuri ilgesni laiką gyveno Belgijoje. Briuselyje sunku gauti net nustatytą normą. Sviesto nėra, nėra ir bulvių. Mėsos gauti galima, bet nustatytu skaičium ir aukštomis kainomis. Eidama į rinką šeimininkė neužtikrinta, kad ji gaus jai priklausančius 50 gr. mėsos kiekvienam asmeniui. Dabar padėtis dar išgelbsti vaisiai, bet kada baigsis vaisių sezonas, tai aiškiai nežinau kaip belgai maitinsis. Iš tikrųjų jau dabar jaučiamas badas. Pagal sviesto korteles gaunama sviesto ar pieno, bet iš tikrųjų belgai jau senai nematę nei sviesto, nei alyvos, nei lašinių. Pienas pastutiniu metu paliktas tik vaikams. Duona atrodo gerai, bet kai pradėdi valgyti, tenka mesti tik nukandus. Duona kepama iš maisto ir kleie. Žmonės su baimė galvoja apie šaltą okupacinę žiemą, be maisto, su užtemdymais ir anglų lėktuvų puolimais.

Anglijoje įvestas naujas netiesioginis mokestis. Apie šį mokestį rašo J. A. V. komunistų laikraštis „Peop-

les World“ leidžiamas St. Francis-ko. Šitas mokestis numato apdėti 24% „luxusines prekes“ ir 12,5% visas kitas prekes, išskyrus maisto produktus. Tai reiškia kainų pakilimas 60% visoms būtinoms poreikams, išskyrus maisto produktus. Beveik 20% darbininko savaitinės algos išleidžiama tokiems būtiniesiems dalykams, kaip drabužiai, virtuvės reikmenys, baldai, vaistai ir kt. Darbiečių partija būk tai, protestuoja, bet jos protestas liečia tik laikraščio ir biblijos pabrangimą. J. A. V. laikraštis toliau cituoja ir „Financial News“. Jis rašo: „Auga nedarbas. (Praeitą mėnesį bendras bedarbių skaičius išaugo 66.431 asm.) tekstilės, batų, kojinių, baldų ir odos pramonė. Tai galima išaiškinti lengvosios pramonės siaurimu, kad liktų laisvos darbo rankos karo pramonė“.

Švedijoje nustatytos suvaržymo normos lašinams. Kiekvienas žmogus gali gauti 200 gr. savaitėi. Auga ir teroras visose kapitalistinėse šalyse.

Suomijos žvalgyba vėl pradėjo masinius areštus, — rašo Švedijos kompartijos organas „Ny Dag“. Pirmoj eilėj persekiojami „Taikos ir draugiškumo su TSRS“ Sąjungos nariai.

Norvegijoje areštuoti profesorai Worm Müller ir dr. Johan Šarfenbergas. Pirmasis už tai, kad „Studentų Sąjungoj“ skaitė paskaitą apie F. Nanseną, o antras už paskaitą apie unionistų krizę, kuri 1905 m. privedė prie Norvegijos atskyrimo nuo Švedijos ir jos nepriklausomybės iškovojo. Sąjunga uždrausta.

Indijoje „Peoples Worlds“ žiniomis anglai pravedė kratas visoj eilėj Kalkutos studentų butuose. Karachi tuoj po karo paskelbimo kareiviai šovė į demonstrantų minią, kuri pasisakė prieš karą, siunčiamas kareivių dalis šaudyti demonstracijas, nukreiptas prieš produktų kainų pabrangimą, jūrininkai buvo areštuoti dėl to, kad jie streikavo reikalaudami paramos savo šeimoms. Areštuotųjų dėl streikų skaičius siekia keletą tūkstančių.

Minėdami Spalio revoliucijos sukaktuves laisvoji LTSR, kiekvienas Lietuvos darbo žmogus, kiekvienas partinis ir nepartinis bolševikas privalo pasižiūrėti į tai, kaip gyvena slegiami karo, bado ir teroro kapitalistinių šalių darbo masės. Tada kiekvienas mūsų dar pilnai

pajus kiek daug davė Lietuvos Spalio revoliucijos pergalė TSRS ir Lietuvos kompartijos laimėta kova.

SVIESTO KORTELĖS SVEICARIJOJ

— Sveicarijoje greitai laiku bus įvestos sviesto kortelės, nes gyventojai pradėjo sudarinėti sviesto atsargas. Uždraustas grietinėlės pardavimas.

NIU JORKAS. TASSAS. Agentūra „United Press“ praneša, kad Sveicarijos vyriausybė uždraudė maisto produktų pardavinėti smulkiesiems pirkliams-tarpininkams. Maisto produktų atsargos smulkiajai prekybai greitai laiku bus išsemtos. Kai kuriuose sluoksniuose kalbama, kad bus paskelbtas produktams normuoti įstatymas. Ūkio ministerija paskelbė įsakymą, kuriuo popieriai, skudurai, metalų, odos ir kitos liekanos turi būti renkamos. Tų produktų įvežimas į Sveicariją praktiškai yra sustojęs. ELTA.

RIEBALŲ TRŪKUMAS VENGRIJOJE

BUKAREŠTAS (TASSAS). Laikraštis Argus rašo, kad Bukarešte beveik negalima gauti pirkti sviesto ir aliejaus. Labai sunku gauti Bukarešte lydytų taukų. Saulėgrąžų aliejus parduodamas labai mažais kiekiais. Sviesto kaina nepaprastai pakilo. ELTA.

KARAS IR DARBO ŽMONIŲ PADĖTIS ANGLIJOJE

Anglų vyriausybė nustatė tvarką išmokėti pinigais karų veiksmų padarytiems nuostoliams atlyginti. Vis dėlto, tas atlyginimas neličia namų šeimininkų, vaikų, studentų, paauklųjų mokinių ir pensininkų. Ir bedarbiai negauna atlyginimo už padarytas jiems nuoskaudas.

Įmonininkai atleidžiami nuo išmokėjimo nukentėjusiems darbininkams kokios nors pašalpos. Visas išlaidas apsiima padengti valstybė, bet ji išmoka du kartus mažiau, negu už nuostolius, padarytus ne karo metu. Iš duodamų pašalpų atskaitomas pajamų ir kiti mokesčiai. (TASSAS-ELTA).

PRANCŪZIJOSJE REKVIZUOS JAVŲ ATSARGAS

Prancūzijos žemės ūkio ministeris pareiškė, kad vyriausybė bus priversta rekvizuoti javų atsargas. Šiais metais javų derlius Prancūzijoje yra mažiausias per 40 praėjusių metų. Šalyje trūksta cukraus, sviesto ir pieno produktų. TASSAS

TEOFILIS TILVYTIS —

artojėlių dainius

Eilėraščiuose atvaizduoti liaudies kančias, vargus, atvaizduoti taip, kad jie uždegtų, suteiktų liaudžiai daugiau šviesos ir drąsos, — sunku. Tačiau Teofilis Tilvytis savo dainose apie artojėlius, apie laisvę, apie Dičių — pasižymi poetišku lakumu, vaizdų stiprumu ir eiliuosenos skambumu. Jei lietuvių poezija turi gerą dainių, — tai toks yra Tilvytis.

T. Tilvytis poemoje „Artojų liuosė“ atvaizdavo pastarųjų 22 metų lietuvių valstiečio gyvenimą. O ką susilaukė valstietis, guldydamas galvą už tėvynę, mylėdamas žemę? Vargo marių. Ant jo kaklo kybojo dainiaus išjuoktas Jonas — lietuviškoji buržuazija. Bet Tilvyčio poema liudiškai skambiais žodžiais, atvaizdavo ne tik valstiečio socialinį pavergimą, nuolatinių jo klimpimą į skurdo balą. Poema šaukia sukilti. Valstietis atbunda, atlenkia nugarą nuo žagrės, pakelia galvą, pažvelgia į saulę, — jis pradeda kovoti.

„Artojų liuosė“ ryškiai nukaukavo smetonišką režimą. Ponai gyveno saulės rūmuose, daug valgė, gėrė, vogė pinigų, o kaimas skurdo, užmirštas tarp pelkių, paliktas be ugnes, druskos. Kaimas verkė dūminėse lūšnėse. Ši socialinė neteisingumą Tilvyčio poezija ir piešia, atidengia:

„Žmogus mąsto apie badą
Augantį laukuos.
Likeris supūdė vadą
Gulintį pūkuos“.

Taip tegali dainuoti tik liaudį, tik artojėlius mylįs poetas. Kai 1918 metais valstietis ėmė į rankas šautuvą, jis tikėjo pro savo gyvenimo miglas pamatyti saulėtą dieną. Nepamatė. Ponai jį apgavo, apvylė. Tada P. Cvirka ryškiai parodė savo „Žemėje maitintojose“ per Tarutį. Socialinis neteisingumas jo širdyje vis daugiau ir daugiau žiebė kovos ugnį. Pagaliau jis sukilo Suvalkijos laukuose ir vieškeluose.

Visa tai T. Tilvytis apdainavo „Artojų liuosė“. „Artojų liuosė“ — liaudies vargų ir kovų poema. Juose dainius puikus liaudies dainų pasekėjas — gyvenimą, neteisybę, skriaudas, kovą išliejo artojėlio žodžiais, jausmais, stiliumi. „Artojų liuosė“ ilgai jaudins, dominis Tarybų Lietuvos kaimą, nes dainius sugebėjo valstiečių tamsią buitį ap-

vainikuoti spindinčiais poezijos žemčiūgais.

„Artojų liuosė“ yra socialistinio realizmo kūrinys, nors ne visai išryškėjęs. Juose dainius atvaizdavo ne tik darbo žmogaus ekonominį bei politinį išnaudojimą, bet ir jų kovą prieš buržuazinę santvarką.

Poemą dainius sukūrė prieš šešerius metus, tačiau dėl reakcijos ji negalėjo pasiekti liaudies. Tik, nušvitęs Lietuvoje laisvės saulei, dainius baigė dainuoti apie artojėlių vargus ir rytą, kurį jie pamatė pro arimus.

Visi rašytojai, kurie myli liaudį, savo mintis, savo mūzą paskiria Stalinui. „Artojų liuosė“ daug tamsos, liūdesio, kruvinų vaizdų, tačiau poema baigiasi Stalinu — šviesa.

Tilvyčio poezija buvo smetoninių žirklių nemalonė. Cenzūravo jo poemą „Dičių“, dainą apie laisvę. Suvalkijos valstiečiai kovojo. „Kaip apdainuoti jų žygį, kaip pralįsti pro žirkles?“ — kurdamas galvojo dainius. Todėl jis vaizdavo tėvynę pridengta forma, alegoriškai:

„Ji puola, šoka, laižo, traukosi,
Kaip poną alkanas šuva.
Nuliūsta vėl, kad blogo pono
[rankose
Jos numylėta Lietuva“.

Čia liaudis — jūra. Dainius piešia jos veržimasi į priekį, jos tikėjimą naują ateitimi. Laisvė! Ji, kaip saulė, užtekės pro rūkus.

Svarus kūrinys lietuvių literatūroje yra Tilvyčio didelė liudiška poema „Dičius“. Kas gi yra tas Dičius, kurį taip negailestingai pliekia Tilvyčio satyra? Tai lietuviškoji buržuazija, dainiaus vadinama ponija. Jis ją piešia su tulžimi:

„Atsisėdo aukštumoje,
Ėmė tyliai vagiliaut.
Kaimą su ranka numojo
Ir pradėjo karaliaut“.

Aukšta tarnyba, išdo pinigai, taksi, Kaune šviesūs rūmai, o kaimas — dvaras, — taip augo, kilo per pastaruosius 22 „nepriklausomus“ metus lietuviškoji ponija. Ir Tilvytis neaplenkė nė vieno jos šešėlio. Visą įaudė į poemą. Jei liaudis pati būtų kūrusi „Dičių“, ji būtų išliejusi tą pačią neapykantą senų pūvančių gyvenimų, demaskavusi valdančios klasės parazitizmą, parodžiusi Kauno rūmus, žerindius darbo žmonių pūslėmis, išreiškusi meilę mirštančiai erškėčiuose tėvynei, — kaip visa tai padarė dainius. Tilvytis „Dičiuje“ dainavo liaudies lūpomis. „Dičius“ atvėrė kaimo grįžties duris, kad ten įeitų saulė.

Dičius — liaudies siurbėlė. Jis mylėjo ne tėvynę, o „tautišką pyragą“. Žerinti šviesa rūmuose, skanėstai, gėrimai, gėlės, kvapai, gražūs rūbai, blizganti batai ant pono Dičiaus ir Ninos kojų — visa tai atnešta iš kaimo, atimta iš liaudies. Poemoje suskamba protesto gaida.

Kaimas ir Kaunas, liaudis ir ponija — toki prieštaravimai niokojo, temdė Lietuvą. Kiekvienas „Dičiaus“ posmas, kiekvienas žodis pabrėžia lietuviškosios buržuazijos pralobimą, prabangą ir kaimo nuskurdimą, elgetystę. Šit kodėl „Dičius“ priklauso prie tų kūrinių, kuris traukia liaudį iš tamsos, uždega neapykantą išnaudotojais, sukelia kovos troškulį, suriša su kenčiančiu žmogumi.

Dičius griuvo, liaudis pakilo. Žemė iš ponų grįžo namo. Į žemę tvirtai įsikibo artojėliai. Žemė augins linus ir rėdys visą kraštą. Aukštinės varpos nulenks galvą valstiečiui. A. Liepsnonis.

Teofilis Tilvytis

Laukai laukeliai

Tu išeini į platų kelią, I vakarus — upeliais kraujas teka
Vaikeli Nemuno — Neries. Ir maišos žemė su dangum.
O ten toliau laukai laukeliai Rytuos linksmutė saulė teka
Aukštinėm varpom pabyrės. Su naujai gimstančiu žmogum.

Žinok išeidamas, vaikeli,
Kad tu nuo Nemuno, Neries.
Kad tavo tie laukai laukeliai
Daugiau vargelių neturės.

Suaugusių švietimas

Suaugusių švietimo valdyba, norėdama kuo plačiausiu mastu išplėsti darbininkų ir valstiečių tarpe švietimą, yra numatiusi visame krašte įsteigti 310 kultūros židinių, iš kurių 261 valstiečių miesteliuose, o likusius miestuose. Šiuo metu jau įsteigta ir veikia 75 kultūros židiniai. Prie įsteigtų kultūros židinių tuojau organizuojami įvairūs kalbų, politinio lavinimosi bei spacialaus paruošimo kursai, socialistiniai kaimeliai, seklyčios ir kt. Tose kultūros ir švietimo įstaigose Švietimo Liaudies Komisariatas užsako periodinės ir neperiodinės spaudos ir taip plačioje apylinkėje atkunta kultūrinis gyvenimas, gyventojams pasidaro prieinama spauda.

Įvairių kursų steigimas plačiu mastu vyksta visoje Tarybų Lietuvoje. Kaune jau įsteigti lietuvių, rusų, vokiečių, anglų, prancūzų kalbų kursai. Lietuvių kalbos kursų iš viso numatyta įsteigti apie 20, rusų kalbos apie 100 ir politinio lavinimosi kursų apie 100. Šiuo metu jau įsteigti ir veikia 30 rusų kalbos kursų, 5 lietuvių kalbos ir 3 politinio samoninimosi kursai. Visuose kursuose dabar yra per 8.000 klausytojų. Tačiau netrukus ir klausytojų skaičius gerokai padidės. Pradinių pagalbinių mokyklų suaugusiems iš viso numatyta įsteigti apie 200 su 360 komplektų. Šiuo metu jau veikia 21 pradinė pagalbinių mokyklų suaugusiems, iš kurių kelios yra

Kaune, o kitos provincijoje. Jose mokslas išeinamas per 4 metus.

Suaugusių aukštesniam švietimui steigama 10 nepilnų vidurinių mokyklų (progimnazijų), būtent: Vilniuje, Kaune, Šiauliuose, Zarasuose, Švenčionėliuose, Alytuje, Rokiškyje, Marijampolėje, Utenoje ir Panevėžyje. Nepilnose vidurinėse mokyklose mokslas išeinamas per 6 metus. Šiuo metu mokslas jau vyksta Vilniaus, Kauno, Alytaus, Marijampolės ir Šiaulių mokyklose. Pilnosios vidurinės mokyklos suaugusiems (gimnazijos) jau veikia Vilniuje ir Kaune. Vidurinėse pilnose mokyklose kursas išeinamas per 9 metus.

Šiomet numatyta įsteigti trys darbininkų fakultetai, būtent: Vilniuje, Kaune ir Dotnuvoje. Šiais metais tuose fakultetuose bus po du lygiagrečius pirmuosius kursus ir po I antraeilį. Šių fakultetų tikslas paspartintu būdu paruošti suaugusių darbininkų ir darbo valstiečių eiti aukštąjį mokslą.

Viešųjų liaudies mokyklų arba liaudies universitetų numatyta įsteigti 22. Vilniuje ir Kaune bus pagrindiniai liaudies universitetai (su penkiais skyriais; mokslas truks 3 metus), o kituose provincijos miestuose šalutines viešąsias liaudies mokyklas.

Be visų šių minėtų švietimo ir kultūros įstaigų steigimo, numatoma dar smarkiai praplėsti viešųjų valstybinių bibliotekų — skaityklų tinklą. Šiuo metu pirmos eilės viešųjų bibliotekų turime 2, antros eilės — 16, trečios — 33, ketvirtos — 52, penktos — 59; iš viso 162 bibliotekas. Dar ligi naujų metų numatyta įsteigti vieną pirmos eilės biblioteką, keturias antros eilės bibliotekas, 24-rias ketvirtos eilės ir 21-ną penktos eilės; iš viso 50 naujų bibliotekų. Suprantama, kad ir tokio skaičiaus bibliotekų dar neužteks ir jų tinklas palaipsniui vis bus plečiamas. Be to, prie 111 bibliotekų netrukus numatyta įsteigti ir viešąsias skaityklas, kurių tinklas taip pat dar smarkiai bus plečiamas.

Suaugusių švietimo valdyboje teko patirti, kad jau galutinai baigiamas ruošti darbininkų fakultetų statutas, kuris bus netrukus atiduotas patvirtinti atitinkamiems pareigūnams. Darbininkų fakultetai bus nauja darbo žmonių ir valstiečių švietimo įstaiga, kuri per palyginti trumpą laiką paruoš gabiuosius ir pasižymėjusius savo darbe darbininkus pagal palinkimus siekti aukštojo mokslo. Tokiems darbininkams bus teikiamos stipendijos. Vyt. Lameika

M. Šolochovo knygos

Knygynuose pasirodė buv. „Spaudos Fondo“ išleistas vieno žymiausio Tarybų Sąjungos rašytojo Michailo Šolochovo stambus 576 psl. romanas „Pakelta velėna“. Vertė Valys Drazdauskas. Tai epochinis romanas, vaizduojas žemės kolektyvizaciją Tarybų Sąjungoje. Stipri literatūrinė forma daro šį veikalą itin vertingą. Tiražas 4.000 egz.

Buv. „Sakalo“ b-vė išleido Šolochovo romano Ramusis Donas pirmąją dalį. Šis vienas gražiausių romanų naujojoje tarybų literatūroje pasižymi retu formos grožiu bei idėjų stiprumu. Jis yra verčiamas į daugelį svetimų kalbų. Į lietuvių kalbą išvertė V. Oškinis. Tiražas 5.200 egz.

PIRMOSIOS LAISVOS DAINOS

EILĖRAŠČIŲ KNYGŲ BRUOŽAI

(Žiūr. „Valstiečių Laikr.“ 16 nr.)

Taigi, artojėliai krito tuomet už Lietuvą, tikėdami laisvės susilaukti, o susilaukė:

„Lietuva, Lietuva,
Lauke skalija šuva.
Šunį gąsdina laukai —
Nepriklausomi laikai!“

Ir dar susilaukė:

„Lauke skalija šuva,
Krauju kvėpia Lietuva.
Šaudo žmogų Lietuva,
Artojų liuosė, na eiva!“

Ir taip graudžiais, lyriškais posmais toje Tilvyčio poemoje apdainuota visa gėdinga Lietuva nuo pat aštuonioliktųjų metų iki to laiko, kada:

„Sklaidos rūkas pabaliais,
Jau rytuose raudona.
Ramto bobos pagaliais
Griūvantį Smetoną“.

Smetona išbėga ir pasibaigia liūdna poeto poema, ir poetui „Baigiant dainą ranka dreba, Dreba raudonai“.

Dabar visa mūsų padangė raudona ir visas mūsų gyvenimas džiaugsmu raudonas, ir mes laukiame, kad „Artojų liuosė“ autorius uždainuos tikrai raudonai, naujai — apie tai, kaip tie patys artojėliai savo darbu ir triūsų statosi naują, bet jau tikrai savo Lietuvą.

Kitas poetas — Vytautas Montvila — taip šaukė anais laikais:

„Visi bedarbiai,
kumečiai, bežemiai —
per aršią kovą — pergalėt ar
[žūt —
sustums žemes į vieną plačią
[žemę —
visų, kas dirba, turi žemę būt!“

Tuomet Montvilos šauksmas bergždžiai skambėjo ponų, ponaičių, panelių Lietuvoje. Dabar ta didžioji poeto svajonė jau įgyvendinama: Lietuvoje, Socialistinėje tarybų Lietuvoje, išdalinama žemės tik tiems, kurie ją dirbo, ir nevalia bus naujojoje Lietuvoje gyventi iš žemės tiems, kurie kitus išnaudojo, kurie patys nebūtų suaugę su ta žeme prakaitu ir darbu.

Vytauto Montvilos eilėraščių knyga „Į plačią žemę!“, galėjusi pilnai pasirodyti taip pat tik dabartinėje laisvoje Lietuvos respublikoje, knyga — skirta darbo žmonėms. Čia rasime apdainuotą darbo biržą, gatvių grindiką, krautuvės pardavėją — visus tuos, kurie anojie kapitalistinėje Lietuvoje buvo niekas, o dabar darosi žmonėmis ir užima gyvenime tikrą vietą.

Užtat poetas knygos pabaigoje ir sako:

„Draugai sušaudyti nakčia
mus sveikina iš kapo:
kas vakar niekas buvo čia,
viskuo tas šiandien tapo.
Pirmyn, laisvoji Lietuva!“

Atgal nėra jau kelio
Te mūs raudona Lietuva
į plačią žemę veda“.

Poetas Juozas Kruminas pirmosiomis mūsų laisvo gyvenimo dienomis išleido ir pirmąjį savo eilėraščių rinkinį, pavadinęs jį „Kibirkštys naktį“. Šio poeto eilėraščiuose daugiau intymo, daugiau rūpesčių apie save patį, bet pro visa tai prasišverbia visur baidūs ir sunkūs laikai, kuriuos mes išgyvenom, kol susilaukėm tikros laisvės ir Stalino Konstitucijos.

„Linko vėtroj klevas, skundės
[pušys vėjui,
Kad žaliuos dirvonuos vargas
[užderėjo.
Vieškeliai dulkėti, vieškeliai
[pageltę
Atdūsius artojų jums sunku
[pakelti.
Jums sunku sugerti ašaras į
[žvyrą,
Jeigu jos kasdieną vis nuo
[skruostų byra“.

Tokia praeities Lietuva Juozo Kruminos lyrikoje. Bet ir šis poetas žino tikrąją ateitį: „Sudrebės dar klevas, ims per-
[kūnai griauti,
Tai artojai dalgiais sielvartą eis
[pjauti“.

Jau klevas drebėjo, jau perkūnai griovė, jau praėjo šita poeto išpranašauta diena. Dabar jau visos kančios iškentėtos, — dabar tik darbas laukia ir savo pačių laisvos laimės kūrimas.

Tai vis poetai, kurie dainavo apie praeitį. Dabarties didybę ir ateities grožį geriausiai pajautė Salomėja Nėris. Ji savo „Poemoje apie Staliną“, dar prisiminusi mūsų visą graudžią praeitį, nušluotą amžiams genialaus žmogaus, parašė dar

vieną poemą — „Bolševiko kelias“, kurioje jau mato gražią Socialistinės Tarybų Respublikos Lietuvos ateitį. Ji mūsų žemę pačiais gražiausiais posmais neša globon tam, kuris ją išvadavo — genialiajam, didžiajam Stalinui. Štai tie gražūs posmai:

Koks gražus mažytis mūsų
[kraštas, —
Kaip lašelis tyro gintaro.
Myliu jį seniai — audimų raš-
[tuos

Ir dainose kaimo gimtojo.
Gintarėlį tau nešu ant delno,
Baltijos lašelį tą nublankusį —
Lietuvos aš vardą švelnų.
Tau nešu, kaip saulę rankose.
Lietuva — skambės tautų bro-
[lijoj

STRS skambiausioji styga.
Lietuva grobikų jau nebijo:
Budriai saugo milžino jėga.

Taip mes visi drauge su poete Salomėja Nėrim galim pasakyti: „Lietuva — skambės tautų brolijoj TSRS skambiausioji styga!“, nes mes tikim į tai ir dirbsim tam visomis jėgomis. A. Rūkas.

Kritikas apie knygas

Geriausias lietuvių literatūros kritikas K. Korsakas Radžvilas dideliu savo veikale „Rašytojai ir Knygos“ su dideliu kruopštumu apžvelgė lietuvių rašytojų veikalus. Ten, kur rašytojas pažemina liaudį, kritikas ją giria. Jo kritika padeda suprasti ne tik kūrinio meninę, bet ir idėjinę reikšmę. Kritikas savo įvertinimuose remiasi marksistiniais autoritetais. Todėl jo veikalai gal daug padėtų besidominčiam literatūra kaimui. A. L.

Ruoškime laukus mechanizacijai

Nors ir anksčiau daug buvo kalbama ir rašoma apie žemės mechanizacijos ir motorizacijos reikalingumą, bet apčiuopiamai senasis režimas tuo reikalu nieko nedarė. Šis sunkus ir sudėtingas darbas buvo paliktas pačiam bejėgiam valstiečiui tvarkyti.

Dabar, kada Lietuva tapo socialistine respublika, žemės ūkio mechanizacijai ir net motorizacijai susidaro palankios sąlygos. Tačiau, nežinodami visų tų palankiųjų sąlygų, kurios leidžia žemės ūkio darbus mechanizuoti, ir mes patys turime prie šio darbo prisidėti. Žemės ūkio mechanizacijai reikalinga irgi tam tikrų sąlygų, be kurių negalima sėkmingai vykdyti darbą.

Kokios naudos mes susilauksime iš žemės ūkio mechanizacijos ir motorizacijos?

Žemės ūkio mechanizacija ir motorizacija valstiečiui štai ką duoda:

- 1) Visus sunkesnius žemės ūkio darbus perkrauna negyvajai jėgai — mašinai arba specialiam įrankiui ir tuo būdu valstietį atpalaiduoja nuo nuovargio ir sunkaus darbo.
- 2) Žemės ūkyje naudodami mašinas, darbus atliekame greičiau ir tuo būdu mums atlieka daugiau laisvo laiko kultūriniam reikalams arba leidžia geriau ūkį tvarkyti ir tuo būdu kelti savo ekonominę ir kultūrinę gerovę.
- 3) Žemės ūkio mechanizacija leidžia su žymiai mažesne žmogaus darbo jėga įvykdyti darbus laiku, apsaugant javus ir pašarus nuo lietaus ar kitų gamtos žalingų ūkinių reiškinių.
- 4) Žemės ūkio darbų atlikimą priartina fabriko darbui ir tuo būdu žmogus pasidaro ne darbo vergas, bet jau gali kurti ir dvasines vertybes ir jomis naudotis.

Žemės ūkio mechanizacijos naudingumui pavaizduoti užtenka prisiminti šienapiuvę, kuria per dieną žmogus, sėdėdamas ant jos, ir pora arklių gali nušienauti 3—4 ha pievos, kai tuo tarpu daigų piaunant tiktų 4 dienas ji sunkiai sukti. Tas pats yra ir su javų kertamąja, kuilamąja ir t. t.

Matome, kad šios mašinos yra gana naudingos, bet deja, negalėjome visi naudotis. Jomis nesinaudojo ne tik smulkus, bet ir vidutinis valstietis.

Socialistinėje respublikoje sąlygos keičiasi ir žemės ūkio mechanizacijos vaisiais teks naudotis visiems tiems, kurie norės, kurie bus tam pasiruošę ir paruošę savo laukus.

Kokius turime atlikti darbus, kad galima būtų įvykdyti tą išsvajotą žemės ūkio mechanizaciją?

Kad galėtume pradėti laukus apdirbti mašinomis, turime pirma juos paruošti. Kaipgi reikia paruošti laukus? O gi štai kaip. Jeigu norėsime dobiti laukus šienauti šienapiuve mašina, tai šiuose laukuose reikia jau dabar pradėti akmenų rinkimo darbą. Darbas nesunkus, bet būtinas. Akmenuotose dirvose galima mašiną sugadinti, o dėl to gali susitrukdyti darbas ne tik tam ūkiui, bet ir jo kaimynui, kuris laukia mašinos. Įvykus mašinos gedimui, toji mašina negalėtų įvykdyti viso numatyto darbo plano, neišpildytų visų pasizadėjimų ir tuo pakenktų visam kraštui.

Imkime kitą atsitikimą. Sakysime, paruošime bulvių lauką nukasti mašina. Gerai. Pradedame darbą. Bet štai, geri arkliai smarkiai traukdami, užkabina už akmens — slapuko (kurio iš viršaus nematyti) ir bulvių kasėja nulaūžia. Vėl mašina neveikia, suprašyta darbo žmonių talka eina namo be darbo, bulvės stovi nekastos. Jeigu mašinos pataisymas užtruktų keletą dienų, darbas vėl labai susitrukdytų.

Iš tų poros pavyzdžių aiškėja, kad prie žemės ūkio mechanizacijos turime prisidėti patys. Ką kiekvienas turi atlikti šį rudenį trumpai ir suminėsim.

1. Jeigu ateinančiais metais norėsime naudotis piaunamąja mašina, turime nieko nelaukdamai pradėti šį rudenį akmenų rinkimą iš laukų, o iš pievų krūmų valymą ir geresnių pievų išvalymą. Tik švariuose laukuose ir lygiuose pievose galima bus naudotis piaunamąja mašina.
2. Norėdami naudotis kertamąja,

t. y. vasarą ir žieminius javus piau-ti mašina, turime iš laukų taip pat surinkti, pašalinti akmenis, kurie piaunant labai trukdo, reikia grąžiotis, laiką gaišti ir tt.

3. Bulves kasti mašina tegalima tik tuose laukuose, kur nėra ne tik mažesnių akmenų, bet ir pasislėpusių. Todėl dabar, kada laukai ariami žiemai, reikia būtinai kiekvienam artoju už juostos užsikšti ar prie plūgo rankenos prisirišti sauja vyte-lių ar žabų, kad ariant rastą slapuką akmenį tuojau atžymėtume šaku-tę ikišdami, o kai pašals arba kita dieną galėtume jį išverstį ir vėliau nuvežti iš dirvos.

Akmenų — slapukų rinkimas yra būtinas ne tik bulvėms kasti mašinoms, bet ir laukams traktorium ar-ti. Kai traktorius traukia plūgą, tai jis nežino kliūčių, todėl slapti ak-menys dažnai padaro daug žalos, trukdo darbą, ardo užbręžtą planą. Juos, kaip ir kitus kenkėjus, reikia su šaknimis iš laukų pašalinti ir su-rasti jiems tinkamą vietą.

Negeistini ir paviršiniai akmenys, kurie labai trukdo darbą tiek trak-toriams, tiek kitoms mašinoms.

4. Didžiausias pradžioje mecha-nizacijos darbas bus — pelkių ir ga-nyklų — krūmynų plėšimas ir jų kultūrinimas. Nors pelkes ar dirvo-nus plėšiams ar plėšime traktoriais, bet ir šiuos plotus turime paruošti. Ir traktoriaus reikia plotą apvalyti nuo krūmų, kelmų, akmenų. Pel-kių kultūrinimas pradėtas. Jį vy-riausybė mano dar labiau pagyventi. Todėl turime dar labiau pasiruošti. Kiekvienas, kuris kitais metais no-rės, kad jo pelkės ar ganyklos — dirvonai būtų traktoriais išarti, tu-ri jau šį rudenį paruošti tuos plotus. Jau šį rudenį reikia iškirsti visus krūmus, visus stambesnius išrauti su šaknimis, išrauti kelmus, pašalinti akmenis. Jeigu šitaip pasiro-šime žemės ūkio mechanizacijai, tai ateinančiais metais galėsime pradė-ti savo svajones — žemės ūkio me-chanizaciją — įgyvendinti.

Agr. A. Musteikis

Darbininkų pagalba cukr. runkelių augintojams

Svarbiausias šio rudens cukr. runkelių augintojų rūpestis — runkelių nukasimas. Štai neseniai spau-doje ir per radiją paskelbtį Ž. ūkio ir Darbo Liaudies Komisarų nuos-tatai, pagal kuriuos darbininkai ir miesto bedarbiai įpareigojami pa-dėti nukast valstiečiams cukr. runkelius ir bulves. Norintieji šitokia talka pasinaudoti, turėjo iki š. m. spalio mėn. 21 d. 12 valandos užsi-registruoti pas vietos agronomus. Tačiau jeigu kurie cukr. runkelių augintojai užsiregistruoti iki to lai-ko nespėjo, jie tai gali padaryti ir dabar. Jiems taip pat bus suorga-nizuotos ir atsiųstos darbininkų brigados. Šitokia Vyriausybės pa-rama turėtų cukr. runkelių augin-tojai kuo skaitlingiausiai pasinau-doti. Tuo labiau, kad ir kaina už atliekamą darbą nustatyta priei-nama.

Sąryš su minėtu darbininkų pa-rūpinimu, atsirado gandų, kad

miesto darbininkai nemoką ūkiškų darbų dirbti, esą tinginiai ir neuž-dirbsią net už savo maistą. Iš kitos pusės vėl pasigirdo spėliojimų, kad darbininkai ir bedarbiai į organi-zuojamus darbus neisą, nes jiems būsia per sunku, tegausia blogą maistą ir mažai teuzdirbsią pini-gų. Būtų gera, kad šie gandai gan-dais ir pasilikytų. Tačiau jeigu iš tikrųjų atsirastų iš darbininkų ar valstiečių pusės tokių žmonių, ku-rie paviršutiniškai žiūrėtų į šį vy-riausybės žygį, tai jie parodytų vi-sišką savo krašto reikalų nesuprati-mą.

Negera būtų, kad ir valstiečiai, atvykusius jiems talkon darbinin-kus, blogai maitintų, neduotų jiems

Reikia didinti daržų plotus

1930 metų visuotinio žemės ūkio surašymo duomenimis, daržovėmis buvo užimta tik 24.150 ha. Paėmę procentais ir tuo metu žemės ūkio reikalams naudojamojo ploto (3.774.427 ha), gauname, kad 1930 m. dar-žais užimtas plotas sudarė vos 0,64%. Tuo tarpu kituose kraštuose iš bendro žemės ūkio reikalams nau-dojamojo ploto daržams tenka 2 — 3%.

Pastaraisiais metais daržovių au-ginimas kiek padidėjo, bet vistiek šis padidėjimas palyginti yra labai ne didelis. Mūsų kaimo ir miestų gy-ventojų maiste, daržovės dar neuž-ima sau reikiamos ir prideramos vietos. Visa tai byloja, kad mes per mažai įvertiname daržoves, kaip sveiką, gardų, įvairų, turtingą vi-taminais ir lengvai virškinamą mai-stą. Daržovės pas mus dar nėra pa-sidariusios visuotinio vartojimo pro-duktais. Jų mažai prisiauginame pa-vasarį ir dar mažiau vartojame žie-mą. Todėl į didesnį daržovių augi-nimą turėtumėm atkreipti daugiau dėmesio.

Pirmiausia turėtumėm pakanka-mai daržovių prisiauginti saviems reikalams. Daržovių auginimo ir praplėtimo plane turi dalyvauti ir mažiausių sklypelių savininkai, pri-siaugindami jų pakankamą kiekį nors savo šeimos reikalams. Ben-drai visi augintojai kartu turėtų plėsti ir didinti auginamųjų dar-žovių skaičių.

Ne mažesnės svarbos turi ir dar-žovių auginimas rinkai. Daržovių pertekliaus mūsų rinkose bendrai nebūdavo. Šiais metais jų jaučiasi net gana didelis trūkumas. Nėra abejonės, kad ateinančiais metais daržovių pareikalavimas bus dar di-desnis. Jei šiemet daržovėms moka-mos palyginti geros kainos, tai nėra pagrindo manyti, kad ateinančiais metais kainos turėtų būti žemesnės.

Todėl, išeinant iš reikalo padidinti daržovių suvartojimą saviems rei-kalams ir turint galvoje padidėjusį

rinkos pareikalavimą, daržų plotus ateinančioms metams turime žymiai padidinti.

Į daržovių auginimą ypač daug dėmesio turėtų atkreipti smulkūs valstiečiai, gyveną prie didesnių mie-stų ir miestelių. Be abejo, daržovių plotų padidinime kartu turi dalyvau-ti ir visi tie, kurie jau nuo seniau daržoves auginą. Be to, ateinančiais metais numatoma žymiai praplėsti daržovių marinavimą ir konserva-vimą.

Todėl visais atvejais reikia steng-tis, kiek galima ir kiek leidžia sąly-gos, daržų plotus padidinti. Plečiant daržų plotus kartu tenka pasirūpin-

Tinkamas daržovių sėklų sudorojimas

Auginame jau nemažai daržovių ir pašarinių šakniavaisių sėklų. Sėklas stengiamės parduoti „Liet-ūkiui“ ir gauti gerą kainą. Tačiau ne visada taip yra, kaip norim ir, dėl to tenka girdėti nusiskundimų, kad kitiems už tų pačių augalų sėk-las mokama dvigubai. Tokiu atveju kaltės reikia ieškoti blogame sėklų paruošime. Auginimo ir doravimo sąlygos ne visuomet pareina nuo mūsų noro, tačiau nerūpestingumas derlių apdirbant negali būti dovano-tinas.

Šiemet sėkloms auginti sąlygos buvo nepalankios. Jau nuo pat va-saros vidurio prasidėjo lietus nelei-do tinkamai sėkloms išdžiūti ore ir už tai reikėjo pasirūpinti baigti džio-vinti dirbtiniu būdu.

Šiuo metu reikia pasirūpinti sėk-lų išdžiūvimo. Išdžiūvus, negalima sėk-lų tuojau pilti į maišius ir siųsti „Lietūkiui“, tikriausiai iš to turė-sime mažai naudos. Išdžiūvus sėklas reikia paskleisti plonu sluoksniu kur nors sausoje vietoje ir dažnai mai-

Naujos cukriniams runkeliams kontraktuoti sąlygos

Neseniai laikraščiuose išspausdin-ta atitinkamų Komisarų patvirtin-ta instrukcija, kurioje nurodytos naujos cukriniams runkeliams au-ginti ir į fabrikus pristatyti sąlygos. Kadangi šiuo metu kaip tik prade-damas pasizadėjimų ateinantiems metams pasirašymas, tai ir norima augintojus kiek smulkiau su nauja tvarka supažindinti.

Šiais metais cukr. runkelių augin-tojams sutartys pasirašyti nebus siuntinėjamos. Senieji augintojai vietoj sutarčių gaus paštų nustaty-tos formos pasizadėjimus, kuriuos reikės užpildyti ir pasirašyti gra-žinti iki š. m. gruodžio mėn. 31 d. Tokie pasizadėjimai šiuo metu bai-giami ruošti ir tuoj bus visiems au-gintojams išsiuntinėti. Gavus pasi-zadėjimą, jeigu cukr. runkelius ma-noma kitais metais auginti, reikia

tuoj nedelsiant užpildyti ir gra-žinti pasizadėjime nurodytam fabriku. Laiku pasizadėjimų negrąžinę, gali būti neįtraukti į augintojų skaičių.

Naujesiems augintojams, jiems patiems pareikalavus, pasizadėjimai bus siunčiami paštu. Be to, jie ga-lės pasizadėjimus gauti pas vietos agronomus. Jei agronomai pasi-zadėjimų nebūtų gavę, tai jiems parei-kalavus, artimiausias fabrikas tuoj išsiųs.

Užpildant pasizadėjimą, auginto-jo parašo tvirtinimas valstiečio savi-valdybėje, kaip tai buvo daroma anksčiau, nereikalingas. Pakanka tik atitinkamose skiltyse aiškiai įra-šyti savo vardą, pavardę ir apačio-ję pasirašyti. Klijuoti ant pasizadė-jimo žyminių ženklų taip pat nere-ikia. Šį naują palengvinimą augin-tojai turi įsidėmėti ir nepasidaryti nereikalingų išlaidų. Pagal anks-čiau spaudoje skelbtą instrukciją joks žyminis mokestis iš cukr. run-kelių augintojų nebebus imamas.

Užpildant pasizadėjimą, reikia aiškiai įrašyti norimą auginti cukr. runkelių kiekį, turint galvoj, kad vidutiniškai iš vieno ha pas mus gaunama apie 200 dv. centnerių cukr. runkelių. Žinios apie gyvena-mąją vietą, valdomos žemės plotą, atstumą iki pakrovimo vietos ir pri-statymo būdą, turi būti tikslios. Traukinių cukr. runkelius galės pri-statyti tie augintojai, kurie gyvena nuo fabriko toliau kaip 12 km.

Pasizadėjime turi būti nurodyta ir tas mineralinių trąšų kiekis, kurį augintojas norėtų paimti kreditan. Ta proga pabrėžtina, kad 200 dv. centn. (vienam ha) cukr. runkelių iš-auginti, be mėšlo, dar reikia viduti-niškai 3—4 maišų superfos, 2—3 mai-šų kalio druskos ir 3—4 maišų sa-lietros. Borakso ir ha duodama 15 kg. Tačiau jis reikalingas ne kaip trąša, o kaip priemonė kovai su sau-suoju šerdis puvinium. Jei borakso bus gauta, tai jis bus duodamas tiems augintojams, kurių dirvoje jis yra reikalingas. Trąšų kreditan bus duodama 200 dv. centn. (vienam ha) už 200 litų. Jei paimtų trąšų vertė būtų didesnė, augintojas tu-rės primokėti gryniais pinigais.

Sėklos dviem šimtam dv. centn. reikia užsisakyti mažiausia 15 kg. Šis kiekis bus duodamas nemoka-mai. Patartina, sėjant rankomis dar pripirkti 5 kg, o sėjant mašina — 10—15 kg.

Pasizadėjime taip pat bus galima užsisakyti ir norimų kreditan pirk-ti ž. ū. mašinų. Tik čia augintojai išpėjami, kad kreditan bus duoda-mos tik tokios mašinos, kurios yra reikalingos cukr. runkelių apdirbi-mui. Mašinų ir įrankių pavadinimai bus išvardinti pasizadėjime.

Pasizadėjime reikės nurodyti ir piniginių avansų sumą, jeigu jų bus norima gauti vasaros metu. Avansų suma dviem šimtam dv. cent. nustatyta 200 litų. Tad didesnės sumos minėtam kiekiui ir nėra rei-kalo prašyti, nes jos vistiek negalės gauti. Jei ūkiškoms sąlygoms pa-sikeitus, avansų suma būtų padidin-ta, tai apie tai bus viešai paskelbta spaudoje ir per radiją. Kartu su pasizadėjimais siunčiami ir avan-sams apdrausti vekseliai. Vekselių suma įrašoma pasizadėjime. Vek-seliai siunčiami tik tokiais sumai, ko-kiai prašoma avansų. Jei pasizadė-jimas nebus patenkintas, vekseliai grąžinami atgal. Vekseliai taip pat siunčiami ir tai sumai, už kurią nu-matoma paimti kreditan trąšų ir sėklos. Už ž. ū. mašinas vekseliai bus paliekami kooperatyve, kuriame mašinos bus nuipirktos.

Jeigu spaudoje paskelbtos in-strukcijos augintojas nėra iš laik-raščių išsikirpęs, o norėtų jas turė-ti, tai gali paprašyti cukraus fabri-kų ar Lietuvos Cukraus, kad jam atsiųstų.

Bendrai paėmus, cukr. runkelių kontraktavimas, įvedus pasizadė-jimus, yra žymiai supaprastintas. Valstiečiai kviečiami cukr. runkelius au-ginti, nes ši kultūra yra visais at-žvilgiais naudinga. Kaina ir darbi-ninkų trūkumas neturėtų augintojų bauginti, nes šie klausimai bus taip sutvarkyti, kad nesudarytų auginto-jams nentugalimų rūpesčių.

J. Lūža.

Agr. J. Lūža.

Pr. Rimkus.

O. Skelvienė-Sakalauskaitė.

TARYBŲ LIETUVOJE

Komjaunimas talkininkauja ūkio darbams

Rokiškis. Miesto Komjaunimas suorganizavo talkų brigadą, kuri spalio 19 d. pradėjo kasti bulves Panemunėlio, Rokiškio apskr., dvare, kuriame yra 100 su virš hektarų, o ūkio darbai labai užleistai. Spalio 20 d. bulvių kasimo brigada padidėjo, buvo suskirstyta grupėmis ir dirbama stachanovišku tempu, tarp savęs lenktyniaujant.

Pažymėtina, kad talkininkai, po dienos darbo, linksminasi, skaito paskaitas, deklamuoja eilėraščius, dainuoja dainas, skaito laikraščius ir kt.

Apskrities Komjaunimas pasiryžęs, visus apskrityje, atsilikusius rudens ūkio darbus atlikti organizuojant talkas ir jose dirbant stachanovišku tempu, tuo pagerbiant Didž. Spalių revoliucijos sukaktį.

Komjaunuol.

KOMJAUNUOLIAI TALKININKAUJA PANEMUNĖLIO VALSTYBINIAM ŪKYJE

Panemunėlis, Rokiškio apskr. Panemunėlio dv. turi 104 ha žemės. Anksčiau minimą dvarą valdė Bichnevičius VI. Pradėjus žemę dalinti, dvaras buvo paliktas valstybiniam ūkiui. Iki paskutinių dienų to dvaro bulvės buvo dar nenukastos. Todėl Rokiškio apskr. Komjaunimo Komitetui pranešus, kad jie organizuoja bulvių kasimo talką, neatsiliko ir Panemunėlio valsč. komjaunimo komitetas, paragindamas visus savo narius aktyviai dalyvauti talkoje.

Ir štai š. m. spalio 20 d. anksti rytą iš Panemunėlio gelež. stot. su daina 12 komjaunuolių kartu su pažangesniais jaunuliais ir jaunolėmis, viso 27 žmonės, nuvyko į valstybinį ūkį bulvių kasti.

Pradėjus darbą, atvyko ir rokiškėnai, 30 komjaunuolių grupė, ir visi kartu su dainomis lenktyniudami dirbo iki vakaro.

Ypatingu stropumu darbe pasižymėjo jaunuliai Klimka Juozas, Bitinas Liudas ir Tijūnas Juozas.

Po talkos pasirodė, kad yra prikasta 336 maišai bulvių.

Tušta.

Reikia sutvarkyti spekuliantus

Ukmergė. Valstiečiai turgaus dienomis suveža į miestą įvairius produktus, bet iš toliau atvykę nežino tikrų kainų. Juos tuojau apipuoia miesto krautuvininkai ir produktus superka. Valstietis paprašo už 200 gramų sviesto 1,60 centų, o tuo tarpu sviesto 1 kg buvo jau po 6 l. 50 c. Tokiu būdu krautuvininkai spekuliantai prisiiperka daug sviesto, prisineša į krautuves ir parduoda tą patį sviestą po 6,40 centų.

Jie išnaudoja ne tik valstiečius, bet ir mus pačius darbininkus ir moksleivius. Jei jiems būtų uždrausta supirkinėti spekuliacijos reikalams, tai darbininkai ir moksleiviai galėtų iš pačių valstiečių nusipirkti pigesne kaina įvairių produktų.

Darbininkas.

Gausus darbo valstiečių susirinkimas

Maineivos, Rokiškio apskr. Spalio 20 d. kaimo pradžios mokykloje įvyko valstiečių ir darbininkų susirinkimas. Juodupės valsč. komjaunimo komiteto sekretorius drg. Skruodys nurodė, kad mums atnešė Tarybų valdžia, ką davė darbo žmonėms Spalio revoliucija, kaip jos 23 metų sukakties paminėjimui pasiruošti, ragindamas visus valstiečius ligi sukakties — lapkričio 7 d. — suarti visus laukus ir baigti kitus ūkio darbus. Be to, pranešė, kad pagal 1940 m. X mėn. 19 d. paskelbtą Tarybų Sąjungos nutarimą, Lietuvos TSR darbo žmonių vaikams už mokslą mokestis netaikomas ir kad LTSR vyriausybės kreipimasis į Tarybų Sąjungos vyriausybę paremti Lietuvą grūdais, priimtas ir jau pradėta Lietuvon vežti kviečių, rugių ir kt. grūdų.

PASIRUOŠIMAI SPALIO REVOLIUCIJOS ŠVENTEI

ALOVĖ RUOŠIASI IŠKILMINGAI ŠVĘSTI SPALIO REVOLIUCIJOS SUKAKTUVES

Spalio 7 d. Alovės valsčiaus Kompartijos komitetas sušaukė kompartijos narių, komjaunimo ir kitų prijauniančiųjų bendrą susirinkimą, kuriame atsilankė iš Alytaus kompartijos atstovai. Atvykę svečiai laikė paskaitas, primindami būtiną pasiruošimą švęsti Spalio Revoliucijos sukaktuves — š. m. lapkričio mėn. 7 ir 8 dienomis. Susirinkimas su džiaugsmu pasiūlymą priėmė ir išrinko iš kiekvienos seniūnijos po 2—3 asmenis, kurie iš savo tarpo išrinko vykdomąjį komitetą planui nustatyti. Vykdomasis komitetas posėdžiauja ir ruošia programą bei planus iškilmingai atšvęsti Spalio Revoliucijos sukaktį laisvoje Tarybų Lietuvoje.

Vargdienis.

LENKTYNĖS SPALIO REVOLIUCIJAI PAGERBTI

Rokiškis. Metalų apdirbimo fabrikas Lietmetas, kuriame dirba apie 60 darbininkų, pakeldamas darbo našumą apie 30% ir padarydamas eilę patobulinimų tekinime, spalio 13 d. sudarė sutartį su Juodupės tekstilės fabrikais dėl socialistinio lenktyniavimo tarpusavyje, kurį skiria Spalio

Revoliucijai pagerbti žadama pakelti darbo našumą 10%. Juodupės tekstilės fabrikuose dirba apie 350 darbininkų ir jie darbo našumą apie 20—30% jau pakėlė, o kituose skyriuose, k. a. verpimo net 40%. Sutartį sudaryti į Juodupę buvo atvykę Lietmetalo atstovai drg. Kriukas, darbininkė drg. Kietytė, apskr. Komjaunimo komiteto sekretorius drg. Juoz. Oleka, jo pavaduotojas drg. J. Žukauskas ir „Tiesos“ atstovas drg. L. Kapočius. Buvo sušauktas Juodupės fabriky darbininkų susirinkimas, kuriame buvo nurodytas reikalingumas pakelti darbo našumą, nustatytos gairės, prisitaikant į esamas blogas darbo našumo pakėlimui sąlygas. Buvo patiekta virš 20 klausimų, dėl įvairių sunkumų ir trūkumų darbo našumo pakėlimui, kuriuos plačiai atsakinėjo „Tiesos“ atstovai drg. L. Kapočius.

SPALIO REVOLIUCIJOS SUKAKTIES GARBEI

Kamajai, Spalio mėn. 18 d. Kamajų pieno perdirbimo bendrovės darbininkų ir tarnautojų komitetas, norėdamas tinkamai atžymėti darbo

žmonių šventę, spalio 23 d., nutarė tą dieną išleisti pirmąjį sieninio — savaitinio laikraščio numerį. Laikraštėlių nutarė pavadinti „Aušros“ vardu, „Aušros“ redaktorium sutiko būti pieninės mašinistas drg. J. Mažylis.

Į bendradarbių eiles numatoma pritraukti visi p. p. b-vės tarnautojai, darbininkai ir valstiečiai — pieno statytojai. Daroma pastangų pakelti darbo našumą.

St. Jurėnas

ISISTEIGĖ SPALIO REVOLIUCIJOS SUKAKTUVĖMS MINĖTI KOMITETAS

Pagirys. Spalio 19 d. Pagirysje įsisteigė Spalio Revoliucijos sukaktuvėms paminėti komitetas iš 9 asmenų. Komiteto pirmininku išrinktas Aukščiausios Tarybos narys Pagirio valsč. viršaitis. Adomas Dambrauskas.

RUOŠIASI IŠKILMINGAI PAMINĖTI DIDŽIĄJĄ SPALIO SOC. REVOLIUCIJĄ

Leliūnai. Utenos ap. Įsteigta švietimo ir meno brigada Leliūnuose smarkiai ruošiasi iškilmingai paminėti Didžiąją Spalio Revoliucijos 23-čiąją metinę šventę. Be to, brigados choras, vadovaujamas drg. Šaučiūlio, ruošia liaudies dainų koncertą.

Žvalgūnas

Žemės pertvarkymo valsčių komisijų, matininkų, agronomų, valstiečių atstovų ir kompartijos aktyvistų suvažiavimas Tauragėje

Šiomis dienomis Tauragėje kompartijos patalpose įvyko idomus šio apskrities žemės pertvarkymo valsčių komisijų pirmininkų, prieš žemės pertvarkymo darbų dirbančių matininkų, rajonų agronomų, valstiečių atstovų ir kompartijos aktyvistų bei sekretorių suvažiavimas, kuriame aptarta visa eilė svarbių reikalų ir pasiinformuota. Suvažiavimą atidarė apkomo sekretorius drg. Jonušas. Po jo kalbėjo Tauragės apskrities žemės reformos komisijos pirmininkas drg. Rylškis, pažymėdamas, kad šis susirinkimas šauktas išsiaiškinti, kodėl Tauragės apskrityje užsitęsė žemės pertvarkymo darbai ir aptarti kitiems reikalams. Dėl žemės pertvarkymo darbų drg. Rylškis nusiskundė, kad jie eina ne taip, kaip turėtų eiti. Daug esą padaroma klaidų. Kaip pavyzdį nurodė, kad Žygaičių valsčiuje, atkertant iš vieno valstiečio 55 arus žemės, kuri buvo virš normos, būvę kiršta net kelis kartus. Ragino visus komisijų pirmininkus kuo skubiausiai baigti žemės pertvarkymo darbus.

mo darbus.

Apskr. Žemės ūkio komisijos narys drg. Karvelis komisijų pirmininkams ir matininkams taip pat nurodė jų padarytas klaidas ir ragino daugiau tokių klaidų nebepadaryti.

Žemės fondan Tauragės apskrityje iki šiol paimta 23.939 ha žemės; iš tos žemės jau išdalinta mažžemiams ir bežemiams bei dvarų kumetiams 17.902 ha. Žemės pertvarkymo darbus kai kurių valsčių komisijos jau yra įvykdžiusios visu šimtu procentų. Bet yra valsčių, kuriuose tik 31% darbo teatlikta.

Pranešimuose iš vietų beveik visi komisijų pirmininkai skundėsi, kad per maža esą duota matininkų, todėl ir žemės pertvarkymo darbai užsitęsę. Bet po savaitės beveik visi tikisi darbą baigti ir žemę atiduoti tiems, kam ji yra skirta.

Apskrities agronomas Baublys papasakojo, kaip eina rudens darbai laukuose ir kaip įvykdyta sėja

bei kiti darbai. Pasirodė, kad Tauragės apskr. žiemkenčių šiemet dėl blogo oro ir zuperio stokos išėta kiek mažiau. Bulvių derlius esąs geras. Kai kuriose vietose žemės nėsė žemėse augusios bulvės pūvančios. Labai bloga Tauragės apskr. su pašarais. Iš viso tik apie 20% viso pašaro yra likę tinkamo pašarui, o kita dalis pašaro esanti supuvusi. Pašaro silosavimas Tauragės apskr. šiemet taip pat negalėjęs būti prarastas, nes lietingas oras į paprastas duobes tuojau privarydavęs vandens, o specialių duobių šioje apskr. visai nesą.

Kiti agronomai labai nusiskundė pašaro stoka ir prašė, kad būtų sušvelnintas draudimas valstiečiams parduoti gyvulius, kurie yra atliekami, nes vienas kitas neparuotas gyvulys dėl pašaro stokos, galys suvarginti visą gyvulių ūkį.

Suvažiavusieji pageidavo turgadienais restoranus laikyti uždarytus. Valstiečiai turgadieniais daug laiko sugaišta restoranuose.

J. Remeikis.

Papuoš kraštą medžiais

Dotnuva, Kėdainių apskr. Vyksiant istoriniam žemės pertvarkymui, daugumas Dotnuvos apylinkės mažžemių ir darbininkų gavo po sklypelį žemės, kurią kiek galėdami suaria ateinančių metų pavasario sėjai. Be to, daugumas valstiečių savo būsimąsias sodybų vietas jau pradeda apsodinti vaismedžiais ir dekoratyviniais krūmais, kurie papuoš kraštą ir atneš naudą.

Prieš kurį laiką Dotnuvos miestelio didesnioji gatvė buvo planingai apsodinta akacijomis, bet perėjus žiemos šalčiai jas visas ligi vienos sunaikino. Dabar vietoje akacijų minėtoji gatvė apsodinama liepomis.

Koresp. Jon. Ramonaitis

Gyventojai sukultūrėjo

Pavilkijys. Apylinkės valstiečiai pradeda kultūringiau gyventi: gausiai skaito spaudą, plačiai naudoja si radiją ir dirba organizacinį darbą.

Graziai veikia Profsąjungos ir komjaunimo skyriai.

Juozas Astrauskas

Sodina daug vaismedžių

Rokiškis. Praėjusių metų žiema padarė daug nuostolių, išsaldydama sodus. Dabar atėjus medelių sodinimo laikui, valstiečiai perka daug vaisinių medelių ir juos sodina.

Jie nori užsivesti didesnius plotus sodų ir vaismedžių.

A. G.

Rūpestingai dirba

Južintai, Rokiškio apskr. Šios apylinkės valstiečiai šiemet daugiau pasėję žiemkenčių ir pradėjo arti pavasario sėjai laukus. Nenorėdami mažinti gyvulių, valstiečiai stengiasi kuo daugiau pasigaminoti žiemai pašaro. Nupiovė bulvienojus ir žalieną, džiovina žaginiuose ir žarduose.

P. K.

Valstiečiai draugiškai bendradarbiauja

Rokiškis. Ši rudenį valstiečių tarpe pasireiškė glaudus bendradarbiavimas. Vienį kitiems ne tik eina į talkas kultū, bet padėjo nukasti bulves, pasėti rugius ir net laukus suarti. Visi jaučiasi lygūs ir dirba ne lupikų kišenei, o visos liaudies gerovei.

Slamutis

Apsileidę žemės valdytojai

Ariogala, Kėdainių apskr. Daugumas šio krašto valstiečių bulves jau nukasė, daržus baigia nuvalyti ir suarti ražienas. Kada kiti baigia rudens darbus, St. Gulbino, Lencių kaime, dar tebestovi nenurauti linai ir vos įpusėtos nurinkti bulvės. Apsileidėlis kaimynams pasakoja, jog linų nemanąs nurauti, dėl per brangaus atlyginimo darbininkams.

Daugelis klausia, „ar nėra kas sudraudžia apsileidėlius?“ Paliktas lauke linų pluoštas padaro nuostolių sau ir visai valstybei.

Ant. Gabšys

Socialistinės valstiečių lenktynės

1940 metų spalio mėn. 17 dieną komisija, susidedanti iš pirmininko Šetos valsčiaus žemės ūkio komisijos pirmininko Zavadskio Povilo ir narių: iš Pagirio valsčiaus Vaitelio Alfonso ir Karpavičiaus Stepo ir Siesikų valsčiaus Bogusevičiaus Jono ir Maskaliūno Antano, patikrinosi socialistinių lenktyniavimą tarp Pagirio ir Siesikų valsčių, pradėtą šių metų rugsėjo mėn. 20 dieną, rado:

I. PAGIRIO VALSČIUJE

- a) žiemkenčių vaizdas labai geras, išėta daugiausia pūdyman,
- b) bulvių nukasta 95%
- c) ražienų suarta 30%
- d) vasarjūs nuvalytas 100%
- e) pašarinių burokų nuimta 10%

II. SIESIKŲ VALSČIUJE

- a) žiemkenčių vaizdas vidutinis, išėta daugiausia į atsėlį
- b) bulvių nukasta 75%
- c) ražienų suarta 60%
- d) vasarjūs nuvalytas 100%
- e) pašarinių burokų nukasta 10%

Abėjuose valsčiuose laukų darbai vykdomi socialistinio lenktyniavimo dvasioje.

Protokolas apie galutinius lenktyniavimo rezultatus komisija surašys lapkričio mėnesio 3 dieną.

A. Vaičiūnas.

LENKTYNIAUJA SENIŪNIJOS

Rūdiškiai. Spalio revoliucijos sukaktuvių proga Rūdiškių seniūnija lenktyniauja su Kamajų seniūnija. Valstiečių komiteto nariai visu stropumu seka laukų darbus ir apsilėdėliams neduoda darbe atsilikti.

Spalio mėn. 18 d. jau buvo baigiamos kasti bulvės ir doroti daržovės. Kai kuriuose kaimuose jau bulvės sudorotos 100%, o daržovės 75%, ir, jeigu bus gražūs orai, iki 23—25 d. d. bulvės bei daržovės visoje seniūnijoje bus sudorotos 100%. Artimiausiu laiku numatoma suarti laukus bei iškulti javus, iki lapkričio mėn. 10—15 d. visi laukų darbai bus baigti visu 100%. Žinoma, atsiras seniūnijoje vienas kitas apsileidėlis, kuris bus reikalingas paraginimo, negalinciam padėsi me talkos būdu.

koresp. St. Jurėnas.

Prasidėjo linų mynimas

Pavilnučiai, Tauragės apskr. Šio kaimo valstietis Stasys Oželis turi pasistatęs modernią linams džiiovinti ir minti jaują. Jauja yra padalinta į keliolika skyrių — kambarių, kur kiekviename kambaryje atliekamas linų apdirbimo darbas: viename linai džiovunami, kitame laužiami, dar kitame braukiami ir t. t. Į minėtą linų minklą valstiečiai pradėjo vežti minti savo linus, nes šio mėnesio pradžioje ši minkla jau buvo pradėjusi linų mynimo darbą.

Šiais metais linų mynimas gana ilgai užtruks, nes labai retas švėkšnos valsčiaus valstietis neturėjo sėjes linų.

Korespondentas K. J. Jucius

Reikalinga skaitykla ir biblioteka

Didvyžiai, Vilkaviškio apskr. Čia labai pageidaujama įsteigti skaityklą ir biblioteką, kad jaunimas ir valstiečiai ilgais rudens vakarais gautų įvairių laikraščių ir knygų pasiskaityti. Dabar gi apylinkės kai kurie valstiečiai ir dalis jaunimo laiką praleidžia prie kortų, degtinės, todėl blogai, kad neatsiranda iniciatorių. Partinis aktyvas, darbo inteligentai turi susirūpinti.

J. Kapsas

Nereikalingas gaisrinimas

Taurakiemis, Kauno apskr. Spalio mėn. 26 dieną bežemiai ir mažžemiai valstiečiai seniūno siunčiami, turėjo vykti į Daukšegirės ūkį kultū javų. Jiems nuvykti į darbovietę seniūnas pasiuntė vieną valstietį su pora arklių. Jis ten buvo išlaikytas visą dieną, kol darbininkai baigė darbą. Būdamas namie, tas valstietis būtų suaręs gabalą žemės, kurios, užšalus jau nebesuars. Darbininkai kelis kilometrus galėjo pėsti nueiti.

P. M.

UŽSIENIO GYVENIMO APŽVALGA

Vokietijos Anglijos oro karas

Vokiečių pranešimai

BERLYNAS, 22. (TASSAS). Vokietijos informacijų biuras paskelbė tokį kariuomenės vadovybės komunikatą:

Spalių 21 d. vokiečių bombonešių daliniai bombardavo Londoną ir kitus centrinės ir pietų Anglijos miestus. Londone buvo sukelta daug naujų gaisrų. Leilando lėktuvų motorų fabrike, Liverpulio šiaurinėje dalyje ir kituose dviejuose karo fabrikuose buvo padaryta stambių sugadinimų. Bombarduojant Anglijos aerodromus, vokiečių lėktuvams pavyko sugriauti angarus ir sunaikinti buvusius žemėje lėktuvus. Sėkmingai buvo bombarduotos taip pat kelios didelės naftos valyklos ir uostų įrengimai. Prie vakarinių Anglijos pakraščių buvo užpulti anglų prekiniai laivai ir vienas jų 3.000 tonų talpos buvo sugadintas. Naktį į spalio 22 d. vokiečių aviacija tęsė Londono ir kitų Anglijos miestų puolimus. Buvo pastebėta sprogimų ir gaisrų Birminghamo, Coventrio ir Liverpulio svarbiuose kariniuose objektuose. Vokiečių pakraščio artilerija vėl bombardavo Duvrą.

Naktį prieš lėktuvai skraidė Vokietijos teritorijoje, numetė šiek tiek bombų, bet nepadarė kariniams tikslams didelių nuostolių. Priešas neteko dviejų lėktuvų. Du vokiečių lėktuvai dingo be žinios. ELTA.

BERLYNAS, 22. (TASSAS). Laikraštis „Deutsche Allgemeine Zeitung“ praneša, kad naktį į spalio 21 d. anglų lėktuvai Berlyne numetė fugasinių ir padegamųjų bombų gyvenamuose kvartaluose. Buvo sugriauta namų ir yra aukų civilinių gyventojų tarpe. Daugiausia nuostolių padarė dvi fugasinės bombos, nukritusios vienoje iš vakarinės miesto dalies gatvių. Viena jų bombų nukrito į namą, kita ant šilagatvio prie pat penkių aukštų namo. Abu namai nukentėjo. Kai kurie kvartalai yra apgriauti. Yra daug aukų. ELTA.

BERLYNAS. (TASSAS). Vokietijos informacijų biuras paskelbė tokį kariuomenės vadovybės komunikatą:

Naktį į spalio 20 dieną vokiečių povandeniniai laivai vėl puolė anglų laivų vilkstine. Gautomis žiniomis, per naktį buvo nuskandinta 17 prekinųjų laivų, plaukusių toje vilkstinėje. Tų laivų bendras tonazas siekia 110.000 tonų. Kiti povandeniniai laivai praneša apie prieš lėktuvų nuskandinimą. Jie iš viso nuskandino 43.000 tonų laivų. Per dvi dienas buvo nuskandinta 327.000 tonų prieš lėktuvų.

Nepaisant nepalankaus oro, vokiečių aviacija ir toliau bombardavo Londoną ir karinius taikinius Anglijos pietuose ir viduryje. Naktį stambūs vokiečių aviacijos daliniai puolė Londoną ir numetė daugybę bombų. Pastebėta daug gaisrų ir sprogimų į šiaurę nuo Vest Endo doku, Grinvičo šviečiamųjų dujų fabrike, aviacijos fabrike Chendli-Peidže, vienoje stambioje vandentiekio stotyje ir daugelyje geležinkelio stočių. Sunkųjų bombonešių daliniai bombardavo uosto įrengimus Liverpulyje, pramonės įmonės Coventryje ir kitas karo pramonės įmones Anglijos pietuose ir viduryje. Priešas į Vokietijos teritoriją nebuvo atskridęs.

Anglų pranešimai

LONDONAS, 22. (TASSAS). Roiterio agentūra praneša, jog aviacijos ministerija paskelbė komunikatą, kuriame sakoma, kad anglų lėktuvai naktį į spalio 21 d. du kartu puolė Berlyną. Tuo pačiu metu kiti anglų aviacijos daliniai numetė bombų ir karinius taikinius Italijoje.

Berlynas buvo puolamas daugiau kaip šešias valandas. Pirmojo puolimo pradžioje anglų aviacijos veiksmus trukdė tiršta migla, dėl kurios lėktuvams teko 30 minučių skraidyti ties miestu, kol jie išskyrė numatytus bombarduoti taikinius. Kiek pragiedrėjus, anglų

lėktuvai mėnulio šviesoje visai aiškiai išūrė didelių geležinkelio sandėlių Moabito srityje ir ėmė metyti į jį bombas. Pastebėta, jog fugasinės ir padegamosios bombos krito tiesiai į pasirinktus taikinius. Sandėlių plote kilo penki gaisrai. Kiti anglų aviacijos daliniai didžiausio dėmesio atkreipė į esančius netoli miesto centro taikinius, o taip pat į kai kurias pramonės įmones, esančias Berlyno šiaurės vakarų priemiesčiuose. Buvo pastebėta, kad kai kurios bombos krito tiesiai į numatytuosius taikinius. Praslinkus dviem valandom po pirmojo puolimo prasidėjo antrasis Berlyno puolimas. Giedrus oras buvo palankus atlikti karo veiksmams. Vienas lėktuvas, nežinodamas smarkios užtveriamosios prieš zėnitinės artilerijos ugnies, nusišleido ligi 600 metrų aukščio ir numetė bombų į miesto centrą. Buvo pastebėta, jog mieste kilo didelių gaisrų. Numestiosios bombos krito, tarp kita ko, į Šutlico gatvę, į Lerterio stoties geležinkelio sandėlius, o taip į Šarlotenburgo sandėlius.

Anglų lėktuvų eskadrilės, puolusios Italijos automobilių, aviacijos ir plieno liejimo fabrikus, nuskrido daugiau kaip 2.500 kilometrų, sykiu du kartu perskrisdamos Alpes.

Vykdamas naktinius karo veiksmus Italijoje, prasidėjusius veikiai po pusianakčio, buvo numesta bombų ir pramonės įmones Milane, į Fiato automobilių fabriką Turine, į Pirelio firmos fabriką San Džiovanyje ir į aukštąsias krosnis metalurginio fabriko Aostoje.

Komunikate pažymima, jog, neskaitant Berlyno ir Italijos karinių taikinių bombardavimo, anglų lėktuvai naktį į spalio 21 d. toliau vykdė savo įprastinius puolamuosius veiksmus, nukreiptus prieš Lamanšo uostus ir prieš pramonės įmones Rūre. Buvo bombarduoti Krupo fabrikai. Daug bombų buvo numesta į karo laivyno dokus Hamburge ir Vilhelmshafene. Manoma, jog viena numestoji bomba pataikė į didelį prieš lėktuvų laivą. ELTA.

Tie smūgiai teikiami iš Maltos salos — galingos britų jūrų tvirtovės. Ryšium su Maltos pažeidžiamumu iš italų oro laivyno pusės ir anglų italų strategijos centrui persikėlus į rytinę Viduržemio jūros baseino dalį — Malta savo buvusį vaidmenį perleido Aleksandrijai. Tačiau ir dabar Malta tebeturi didelę reikšmę, kaip britų laivyno forpostas centrinėje Viduržemio jūros dalyje. Pavieniai britų Viduržemio jūros laivyno, taip pat ir jų oro laivyno daliniai po senovės tebeturi savo bazes Maltoje.

Admirolas fon Šulc neseniai rašė vokiečių laikraštyje „National-zeitung“ kad „Anglija dar ir šiuo metu tebeturi žymią pirmenybę prieš vokiečių karo laivyną, net jei prie jo pridėjus visą italų laivyną“. Tokiomis sąlygomis, aišku, Anglija gali papildyti ir aprūpinti savo ginkluotąsias pajėgas Egipte, rytų Afrikoje ir priešakinėje Azijoje. Aprūpinimas vyksta ne tik per Suco kanalą, bet ir per Gibraltarą, nors mažesniais kiekiais. Prekybos laivus lydi karo laivynas.

Abiejų valstybių jūrinių pajėgų santykis Viduržemio jūroje, Italijai išeinant į karą, reikės sekamai: Italijos laivynas turėjo linijoje 4 kovos laivus, neseniai modernizuotus ir apginkluotus 12 — coliniais pabūklais. Be to jis turėjo 7 sunkiuosius kreiserius su 8 colių pabūklais, 12 greitųjų lengvųjų kreiserių, apie 70 liderių ir minininkų, apie 40 mažų minininkų ir daugiau kaip 100 įvairaus tipo povandeninių laivų.

Anglija Viduržemio jūroje laiko beveik pusę visos savo jūrų laivyno pajėgų sudėties. Sprendžiant iš užsienio spaudos žinių, Didžioji Britanija Viduržemio jūroje sukoncentravo nemažiau kaip 6—7 kovos laivus ir linijinius kreiserius, apginkluotus 15 — coliniais pabūklais, 2—3 lėktuvnešius, 7—8 sunkiuosius kreiserius, 25—30 leng-

AMERIKOS KARINIAI UŽSAKYMAI

NIU JORKAS, TASSAS. Jungtinių Valstybių karo ministerija sudarė sutartį su Diupono firma dėl laivų statyklos Čarlstone išplėtimo. Pagal tą sutartį minėtoms dirbtuvėms praplėsti skiriama 26.000.000 dolerių. Kartu su anksčiau skirtomis lėšomis toms dirbtuvėms praplėsti iš viso tam reikalui bus išleista 51.000.000 dolerių. Agentūros Junaitid Pres žiniomis, krašto apsaugos ministerija paskyrė 30 milijonų dolerių išplėsti tos pat firmos Vilmingtone karinėms dirbtuvėms. Be to, karo ministerija užsakė toms dirbtuvėms pagaminti sprogstamos medžiagos už 11 milijonų dolerių. Neseniai buvo užsakyta pagaminti sprogstamos medžiagos už 6.000.000 dolerių.

Baltimor Sen praneša, kad karo ministerija užsakė Kopers Kompanijai Baltimorėje pagaminti lafetus 2.037 pusiau automatiniais pabūklams už 10.000.000 dolerių. Be to, tai firmai buvo padaryta užsakymų už 3,5 milijonus dolerių.

Junaitid Pres agentūros žiniomis, karo ministerija paskyrė 10.000.000 dolerių praplėsti Boing Eirkraft Kompanijai firmos aviacijos dirbtuvėms Sietle, Vašingtono valstybėje.

Sutartimi apie karinių įmonių statybą numatoma, kad vyriausybės statybos išlaidas padengs per penkeris metus. Po penkerių metų įmonės savininkas atiduoda įmonę vyriausybei, ar gali ją pats pirkti už nustatytą sumą, išskaičius iš jos įmonės amortizaciją. ELTA.

PREZIDENTO RINKIMŲ KAMPANIJA JAV

NIU JORKAS, 21. (TASSAS). Artėjant prezidento rinkimams, Jungtinių Valstybių politinės partijos kasdien išvysto stipresnę priešrinkiminę kampaniją. Spalio 18 d. Ruzveltas pareiškė, kad jis rinkiminiųose mitinguose pasakys eilę svarbių kalbų apie sąmoningą faktų falsifikavimą. Junaitid Pres praneša, kad Ruzveltas pradės kalbas sakyti spalio 23 d. Tuo pačiu metu kandidatas į prezidentus Uilksis tęsia savo priešrinkiminę kampaniją ir kasdien pasako kalbą. Viešosios opinių institutas paskelbė paskutinius duomenis, iš kurių aiškėja, kad Uilksis paskutinėse savaitėse savo padėtį kiek konsolidavo. Tačiau 55% užklaustųjų pasisakė už Ruzveltą ir 45% už Uilką. ELTA.

Birmos—Kinijos kelias jau veikia

NIU JORKAS, TASSAS. Junaitid Pres agentūros korespondentas praneša iš Lasio (Birmoje), jog kinų valdžios atstovai pareiškė, kad Birmos—Kinijos keliu eina gyvas judėjimas. Pranešama, jog po 18 valandų atidarius kelią iš Lasio buvo pasiūsta daugiau kaip 1.500 tonų prekių. Didžiąją prekių dalį sudaro benzinas, automobiliai ir lėktuvai. ELTA.

BIRMOS—KINIJOS KELIO BOMBARDAVIMAS

ČUNČINAS, TASSAS. Roiterio agentūra praneša iš Čunčino, jog Čunčine gauta žinių, kad japonai jau pradėjo bombarduoti Birmos—Kinijos kelią. Kinų laikraščiai praneša iš Kunmino, kad 36 japonų lėktuvai bombardavo eilę įvairių šio kelio vietų. Spalio 17 d. japonų lėktuvai žvalgybos tikslais skraidė ties šiuo keliu. Atskridę iš naujųjų,

esančių Prancūzų Indokinijoje, bazių japonų lėktuvai labai smarkiai bombardavo Kunminą ir eilę kitų Junano provincijos miestų. Japonų lėktuvai taip pat bombardavo atskirus Kunmino—Hanojaus geležinkelio punktus. Spalio 17 d. paskelbtas Kunmine oro pavojus truko 7 valandas. ELTA.

Potvyniai Prancūzijoje ir Ispanijoje

Amerikos laikraštis Niū Jork Taim praneša, kad ryšium su dideliomis liūtimis pietų Prancūzijoje patvino upės. Pusanekėjo maisto pristatymas. Šimtai žmonių liko be pastogių. Daugelyje rajonų sugriauti tiltai, išgriauti geležinkelio bėgiai, plentai, sunaikinti pasėliai. Apsemta eilė miestų ir kaimų, ypačiai pusė Perpinjano miesto.

Havaso agentūra praneša, kad oficialiais duomenimis potvynių padaryti nuostoliai siekia 1 milijardo frankų.

Agentūra Asošieitid Pres, pranešdama apie potvynius Ispanijoje, nurodo, kad besitęsiančios liūtys trukdo žmonių gelbėjimo darbą. Daugelis Ispanijos kaimų vandens atskirti nuo kitų sričių. (TASSAS-ELTA).

TRUMPAI IŠ VISUR

● Apie 2.000 žeimų, gyvenusių Amsterdame priemiesčiuose, turėjo persikelti į kitas sritis dėl to, kad anglų aviacijos bombų ten beveik visi namai buvo sugriauti.

● Spalių 20 d. iš italų lėktuvų buvo numestos kelios bombos Kairo priemiesčiuose. Spalių 22 d. Kaire buvo pagarsintas oro pavojus.

● Anglijos pasiuntinybė pagarsino patarianti Anglijos piliečiams išvykti iš Kinijos okupuotųjų sričių.

● 1940 m. rugsėjo 30 d. duomenimis, Italijoje yra 44.935.844 gyventojai.

● Gibraltar paskelbta mobilizacija visiems anglams nuo 18 ligi 41 metų amžiaus.

● Junaitid Pres agentūros korespondentas praneša iš Madrido, jog ispanų telegramų agentūra patvirtino pranešimą, kad buvęs Katalonijos prezidentas Kompanisas sušaudytas Ispanijoje.

● NJU-JORKAS (TASSAS). Junaitid Pres korespondento pranešimu iš Viši, iš Paryžiaus gauta žinių, kad anglų lėktuvai ten numetė lapelių, kuriuose perspėjama apie artimiausiomis savaitėmis įvyksiančius Paryžiaus bombardavimus iš oro. Lapeliuose patariama paryžiečiams apsirūpinti slėptuvėms maisto trims dienoms. ELTA.

Karas Viduržemio jūroje

Prancūzijos nugalėjimas galutinai buvo aiškus tuo momentu, kai prasidėjo anglų italų karas, ir po keleto dienų Prancūzija pasitraukė iš kariaujančiųjų tarpo.

Karo veiksmams tarp Italijos ir Anglijos vyksta Afrikos kontinento ir Viduržemio jūros baseine.

Paskutiniaisiais metais Italija sustiprino savo pozicijas Viduržemio jūros baseine. Ji pagriebė Abisiniją, Albaniją, užsitikrino Balearų salas. Pagaliau, jau dabartinio karo metu, italų kariuomenė užėmė britų Somali. Tokiu būdu ir vakarinėje ir centralinėje ir rytinėje Viduržemio jūros baseino dalyse Italija išsigijo naujus atramos punktus. Siauriausioji Viduržemio jūros vieta — Mesinos sąsiauris — faktinai yra italų kontrolėje. Be to, reikia turėti galvoje, kad visas Apeninų pusiasalis yra Viduržemio jūroje ir dėlto, visi jo uostai, iš dalies dešiniojo kranto uostai, gali tarnauti ir tarnauja Italijos laivynui atramos punktais. Italija žymiai sustiprino Pantelerijos salą (netoli Sicilijos).

Sausumos ir oro pajėgų koncentracija Libijoje, Italijos pasistūmėjimas Egipto šiauriniame krante atitraukia žymią anglų laivyno dalį, kuris tą pasistūmėjimą stengiasi sulaukyti sistematišku kranto apšaudymu iš laivų. Amerikos „Assošieitid Press“ agentūros nuomone, vokiečiai „pasistengs prilaikyti anglų Viduržemio jūros laivyną toliau nuo Viduržemio jūros“ labiau suaktyvindami karo veiksmus Lamanšo sąsiauryje.

Anglija pirmoje eilėje susirūpinusi išlaikyti Viduržemio jūros išplaukimo kelių kontrolę kaip vakaruose, taip ir rytuose. Britų jūrų tvirtovė prie išplaukimo iš Viduržemio jūros į Atlanto vandenyną — Gibraltaras — paskutiniu-

ju laiku buvo žymiai sustiprinta, ypatingai kiek tai liečia apsaugą iš oro. Tuo pačiu metu Didžioji Britanija stiprino ir plėtė savo jūrinių bazių sistemą rytinėje Viduržemio jūros baseino dalyje. Didelės reikšmės Viduržemio jūros baseino rytinėje dalyje įgavo Aleksandrija — erdvis uostas Egipto šiauriniame krante. Sykiu su tuo taip pat stiprinamos anglų bazės Suco kanalo zonoje (Port Saidas, Akaba), Palestinoje (Haifa) ir Kipro saloje (Famagusta). Didžioji Britanija stengiasi atskirti Italiją nuo svarbiausių užjūrinių žaliavos ir maisto rinkų.

Skaitydamasi su pavojais, kylančiais dėl ilgo karo ir anglų blokados, italų karo vadovybė pasiryžo greičiausiu laiku pasiekti laimėjimų kovoje dėl Viduržemio jūros baseino. Tuo tikslu buvo suorganizuotos ofensyvinės operacijos prieš britų valdomas sritis ir Didžiosios Britanijos kontroliuojamas teritorijas Afrikos kontinento šiaurės rytinėje dalyje. Britų Somali rytinėje Afrikoje užėmimas buvo pagalbinė operacija pasirošiant žygiui prieš Egiptą, Keniją anglų Egipto Sudano ir užgrobimui Suco kanalo, kuris reikiša svarbiausią Britų Imperijos susisiekimo arteriją.

Italijai esminį sunkumą sudaro tai, kad ji neturi apsaugotų jūros kelių susisiekti su savo valdomomis sritimis Afrikos kontinente — Libija ir Abisinija, svarbiausiais placdarmiais italų ofensyvinėse operacijose. Italų ekspedicinė armija Abisinijoje maitinasi ir apsirūpina iš anksčiau čia susidarytų atsargų. Sustiprinimų, karo reikmenų ir maisto tiekimas Libijoje esančiai armijai atliekamas jūros keliais, kuriuos nuolat puola britų karo laivynas ir aviacija centrinėje Viduržemio jūros dalyje.

Per dvarus — centrelius

Naujamiesčio lygumose, pakeliui Krekenavą, eilė dvarų — dvarelių. Vienas baltas, bokštuotas, kaip gulbė plaukianti žalumynų prūde, kitas savo moliniu raudonumu už topolių alėjų degte dega. Dvarai ir dvarai. Kaimo nematyti visiškai. Kaimai čia susitelkę dvarų kumetynuose, ponų pakojų, kad greičiau būtų galima juos panaudoti sau. Kovojo bejėgiškai mažžemis su skurdu ir savo likimu, pavargo, pastūmė atgalia ranka savo žemele dvaro link ir pats paskui tą žemele atėjo pas dvarininką. Tegu rūpinasi jis. Jis mokyta, su juo klebonas draugauja, jis — turtingas. Tegu jis galvoja, o aš dirbiu. Kam man rūpėsčiai? Daug jų gyvenime turėjau ir tebeturiu. Badu jų nemirins. Ir su tokiomis mintimis mažžemis tampa kumečiu. Nė nepajunta, kaip pasigirsta dvaro gong balsas, šaukiąs jį su šeima į laukus.

Kairėn nuo vieškelio dvaro rūmai, dešinėn — kumetynas. Iš tolo balti, dargi savotiškai jaudūs. Artyn — ryškėja stogo skylės ir langų rėmų puvėsiai. Slenkstis, duobėta priemenė, gričia be grindų. Kampe molio kalnelis — virykla ir krosnis. Kitame gričios kampe matyti oras. Silpnos rudens šviesos nšviestame urve žiaunas kraipo rūpūžė. Jai, matyt, nepatinka neprašyti svečiai. Balkis supuvęs ir lūžęs, tat paspirtas dviem, prieš daugelį metų kulkam baltintais, basliais. Kampe šiaudais klotas guolis. Viduj aslos dėžė su skarmalais, o tuose skarmaluose pusantrų metų mergaitė. Tokiomis mėlynom, mėlynom akutėm ir pasišiaušusiais lino baltumo plaukais. Deja, mėlynos jos ne tik akutės. Pamėlynavęs veidukas. Iš po skylėtų marškinėlių pūpo pilvukas. Nuo juodos ir vandeningos bulvienės. Iš kur ji gaus pienelio? Jos pienukas sumaniose pono rankose virsta į vyną, kurį prieblandomis čiulpia dvaro panelės su perėjūnais ponaičiais.

— Sveika, mažyte! Ko taip žiūri ir mane? Ko bijaisi? Tavo tėvelis dirba jau gautą žemele. Kitą rudenį turės ne vieną, bet tris—keturias karvutes. Karvytės duos pienelio, kiaušytės duos mėsytės... Avytės atneš tau drabužėlius, saulutė išbrandins tau duonutę...

Mergaitė spoksojo ilgą laiką. Jos veidelis buvo perkreiptas, krūtinės laštos kauliukai kilnojosi, o plaučiai kalbėjo nelabai linksma naujiena:

— Aš mirsiu, jei ne šį auksinį rudenį, tai gal ateinantį pavasarį, kai upeliai ims plaukti, kai lapeliai ims sproginėti, saulutė šilčiau ir šilčiau spindėti. Man po tėvelio žemele jau gal ir nebeteks lakstyti.

Niekas neklausė mergaitės skurdžios raudos, kuri buvo ryškiais brūkšniais užrašyta jos veidely ir mėlynose, mėlynose akyse.

GERAS PONAS

— Važiukit ten! Ten jo brolio dvaras. Ten kumečiai ūkvedžius išsirinko savininką. Jis geras ponas! — pirštu rodė į medžių paunksmėje lindintį pilką namą mus vedžiojęs ūkvedys.

Atvažiavom į „gerojo“ pono dvaro kiemą.

„Gerasis“ ponas, atitrūkęs nuo kuliarnos mašinos, kulverstom pasileido į mus. Iš tolo nusiėmė kepurę, spaudė ir ilgai kratė kiekvienam iš mūsų rankas, artistišškai mėtė savo pilką rainą žvilgsnį į mūsų veidus.

— Taip, taip, — kalbėjo jis, stengdamasis sugauti kiekvieno iš mūsų žvilgsnį, — mane kumečiai išrinko ūkvedžiu. Komisija patvirtino. Mes gražiai sugyvename. Taip. Aš jų niekuomet neskriaudžiu, jie mane myli.

Iš didelės kombinuotos kuliarnos mašinos veleno byra kviečiai tiesiai į maišus. Maišai vienas po kito rita si ant svorstyklių ir taip pamaužu kumečių nugaromis slenka į

svirus. Kumečių dukros — duklėm apneštom blakstienom žaismingai žybuoja į nematytus svečius. Pro užpakalines kluono duris ritasi šiaudų krūvos ir milžiniškus kūgius. Mašina sustojo. Visi meta darbo įrankius ir bėga pietų. Pasiųlė virsdamos, griūdamos, vyžotos moterėlės iš kluono per lauką į kumetynus. Mes žinojome, kad čia esama dar dūminio kumetyno.

— Girdejom, kad tamstos dvare esą labai moderniškų trobesių kumečiams gyventi? Be dūmtraukio!

— Žinote, draugai! Taip. Mes statome modernišką kumetyną. Inžinierius darė brėžinius. Ot, gal nueisime pažiūrėti. Jau sienos iki stogo išvestos.

— Deja, mes linę pirmą pamatyti modernišką, be dūmtraukio.

— Žinote, draugai, kai aš po didžiojo karo... Žinote, draugai, teko viską tvarkyti... Skolos... Penkiasdešimt tūkstančių. Bet išmokėjau, draugai! Reikia, sakau, pirmą ūkį tvarkyti, o paskui...

— Kur pone, tas kumetynas? Gal netingėtumėt mums parodyti.

— Žinote, draugai, jis labai toli. Draugai nepratę po purvą... Draugų, žiūriu, ir bateliai lengvi, peršlaps... Iš kelionės pavargę...

Tačiau mes eiojome prie tikslo. Siauru keleliu pasėkė artinomis ir medinį kaimą. „Geras“ ponas mums aiškino, kad meisteris dūmtraukį atsisakęs dirbti, nes jau sienos neatlaikysia. Tat jis greit baigsis statyti naująjį, iš molio su šiaudais.

Suėjome į grįtelę. Duktė, išlankanti tėvą, suspėjo pirmą mūsų atbėgti namo ir užkaisti pietus. Ant molio krėsto žaidro degė keletas šakalių. Pakrypes trikojis šiaip taip laikė juodą katiluką, kuriame virė tik iš dirvos parneštos neluptos bulvės. Neluptos, nes mergina tik atbėgo iš klojimo, išsivirs tas bulvės, pavalgys ir vėl bėgs kviečių kultū. Merginos skruostai nuo dūmų buvo pajuodę ir nenatūraliai paryškėję.

Prie langelio ant suoliuko sėdėjo jos tėvas žilas senelis ir laukė pietų, apie kuriuos jam pranešė vis žemyn ir žemyn gulanti dūmų srovė.

— Gal rūkote, tėvuk, — nežinodami ką sakyti seneliui siūlome papiroso.

— Rūkau, vaikeliai. Jau dvidešimt metų rūkau, vaikeliai. Matot kiek dūmų prirūkiau.

„Geras ponas“, neleidamas senukui baigti, kalbėjo:

— Žinote, draugai, jie gudrūs ir turi gerą galvą. Žiūrėkit, kaip puikiai išeina dūmai per lubas! Matot, čia tokia skylė. Dūmai jokiū būdu žemiau durų viršutinės adverijos nenusileidžia. Žiūrėkite, draugai, jo visai dūmai nepasiekia. Jis sau sėdi, ir juokiasi. Eisime pažiūrėti naujojo kumetyno, pamatų, draugai. Prašau, prašau...

Deja, šio kumetyno jam nebereikės.

T. Aistis.

Socialinio Aprūpinimo Liaudies Komisarriato telefonų sąrašas

Eil. Nr.	Skyriaus pavadinimas	Telef. Nr.
1	Komisaras	29830
2	Komisaro pavaduotojas	22782
3	Asmens sekretorius ir Kadrių vedėjas	20682
4	Gamybos ir darbui parūpinti skyr. viršininkas	29347
5	Valstybinio aprūpinimo skyriaus viršininkas	29302
6	Bendrojo skyriaus viršininkas	22982
7	Interesantų sekretoriaus vedėjas	20778
8	Gamybos ir darbui parūpinti sekretorius	25349
9	Atskaitomybės skyrius	29835
0	Buv. Draudimo Kasos likvidacinė komisija	27827

Pranešimas

Nuo š. m. spalio mėn. 22 d. prasi-dėjo mokslas II-je Marijampolės Amatų Mokykloje (mergaičių). Patalpa randasi Vaičiū g-vėj Nr. 9.

Mokyklos Direktoriaus.

Socialinio Aprūpinimo Liaudies Komisarriatui REIKALINGAS PRITYRĖS smulkiųjų žemės ūkio šakų SPECIALISTAS.

Prašymą su dokumentais ir gyv. aprašymu siųsti Socialinio Aprūpinimo Liaud. Komisarriatui, Kaunas, Gedimino g. 7, Kadrių Skyriui.

PAPIROSAI

„Draugai“

—GERIAUSI

Išmėginkite

—įsitikinsite!

10 št.—40 cnt.

Valst. Tabako Fabrikas Vilniuje

Tepalas batams „Gaidys“ Akc.B-vės „Lietuvos Muilas“ gaminy

Mažai tepalo — daug blizgėjimo.

DRAUGAI!

Meskite jūsų „zažigalkas“! Vartokite tik degtukus!

Vartodami „zažigalkas“

Jūs kenkiate savo draugams darbininkams mažindami degtukų gamybą.

Vartodami „zažigalkas“

Jūs kenkiate savo kraštui mažindami Valstybės akcizo pajamas.

Vartodami „zažigalkas“

Jūs gadinate tabako aromata ir kenkiate savo sveikatai.

Meskite jūsų „zažigalkas“,

nes visos „zažigalkos“ ir joms akmenėliai buvo įgabenti Lietuvon Šmetonos laikais tik kontrabandos keliu.

Pigus pašaras

gyvuliams ir paukščiams

„Maisto“ fabrikuose, Vilniuje, Kaune, Panevėžy, Šiauliuose ir Tauragėje galima gauti gyvuliams ir paukščiams pašaro — maistmilčių.

Maistmilčiai Nr. 1	vartojami	kiaulių šėrimui
Maistmilčiai Nr. 2	„	vištų „
Maistmilčiai Nr. 3	„	vištukų „
Maistmilčiai Nr. 4	„	raguočių „

Perkant tiesiog iš fabrikų nemažiau 50 kg. duodama nuola da Maistmilčių galima gauti ir Žemės Ūkio kooperatyvuose.

Gydymo klausimus sprendžia vietos gydymo įstaigos ir savivaldybės

Pranešama, kad Sveikatos apsaugos liaudies komisarriatas persikėlė į Vilnių ir nuo spalio 21 d. pradėjo darbą. Piliečiai išpėjami, kad gydymosi reikalais be reikalo nevažinėti į Vilnių ir nesikreipti į komisarriatą, nes gydymo klausimą sprendžia vietos gydymo įstaigos ir savivaldybės.

VILNIUJE IR KAUNE APIE 150 PR. MOKYKLŲ

Visose Kauno ir Vilniaus pradžios mokyklose mokslas jau eina pilnu tempu. Ir pradinės mokyklos ruošiasi minėti Spalio revoliucijos sukaktį. Jauniesiems mokiniams bus paaikškinta šios revoliucijos reikšmė darbo liaudžiai ir aplamai darbo

žmonijai. Patys mokiniai šventės minėjime taip pat turės aktyviai dalyvauti. Net ir jauniausieji ruošiasi pasakyti šventei tinkamų eilėraščių, kuriuos dabar uoliai mokosi. Šventę ypatingai ruošiasi paminėti visos Kauno ir Vilniaus pradžios mokyklos, kurių šiuose miestuose yra apie 150.

TARPVALDYBINĖ KOMISIJA TROBESIAM PASKIRSTYTI

Žemės ūkio liaudies komisarriatas sudarė Tarpvaldybinę komisiją nusavintų ir išparceliuotų dvarų sodybiniams trobesiams paskirstyti. Komisijos pirmininku paskirtas drg. agr. P. Vasinauskas. E.

Ivairūs

Parduodu moto-ciklą 3 1/2 jėgų. Biržų apskr., Joniškėlis, mechanikas Jarašūnas. 1 Vaismedžiai, vaiskrūmiai siunčiama paštu. Juozas Štrivinskas, Skiriau džiai. 5 Zapyškio valsč., Kauno apskr., Užšilio Jesačio ūkyje parduodamas veislio kuliukas nuo balandžio m. š.m. D. Jorkširų veislės, kaina du litai už klg. Kreiptis į ūkvedį Rutkauską. 6.

Skubiai parduodami triušiai (šingilų veislės); galima su įrengimu. Kaunas, Utenos g. 22c., telef. 20082.

Karpius medelyne vienmedžiai valsemedžiai 30 - 80 ct premijuojami 1,50—2,50 Lt ob. laukinukai 10 ct. Serbentų krūm. 20—40 ct. Užsisakant siųsti rankinių. Nėmakščiai, telef. 21.

Darbo paieškosimai

Ieškau pardavėjo vietos krautuvėje. Naujamiesčio p., paso Nr. 40486.

Malūnai — motorai

PARDUODU „Fordson“ traktorių. Pabiržės vl., Smilgių pšt., Mikšys. 4

SKUBIAI prksti pilna valymu kulėję nuo 28 iki 36 colių, galima su motoru, nurodant kainą ir stovį. Vėluona, Tamošių k. paso Nr. 48963.

Labai skubiai PERKU buvusius prie pie-ninių ar kitų smulkių imonių žibalius motorus nuo 2—3,5 jėgų. Atsiliepkit, nurodydami kainą. Karsokiškio pšt., Doma-sevičiui.

Pavogta — pamesta

DINGO vyriškas dviratis; žymės: žemas, vartotas, juodas, išdažytas raudonais kyliukais, siaurų padangų, antro rato ašys užsuktos rankenėlėmis, prišakiname rate nė-

„Valstiečių Laikraščio“ prenumeratos: metams — 5 litai; pusei metų — 2 litai 50centų; maždaug tiek pat (prisideda nežymi suma už pristatymą) „Valst. Laikraščio“ atsiema ir užsienio prenumeratoriams, užsakantiems laikraštį užsienij (Vokietijoje, Latvijoje, Estijoje ir kitur) pašto užsakymu, gi siunčiant prenumeratos pinigų paštu arba juos įmokant administracijoj, laikraštis metams kaštuoja: 1 Latvijoje ir Estijoje — 10 litų, 1 visas kitas valstybes — 15 litų. Prenumeruoti galima tik metams, t. y. nuo sausio mėn. 1 dienos iki gruodžio mėn. 31 d. ir pusmečiui — nuo sausio mėn. 1 dienos iki birželio mėn. 30 d. arba nuo liepos mėn. 1 dienos iki gruodžio mėn. 31 d. Už praėjusį laiką laikraštis nesiunčiamas Norint pakelti adresą, jei laikraštis užsakytas administracijoj, pašto perlaida arba kreditu, pakeitimo reikalu reikia kreiptis į administraciją, šalia naujojo būtinai nurodant ir senąjį adresą. Jei laikraštis užsakytas pašte be perlaids, taip vadinamu pašto užsakymu, tai adreso pakeitimo reikalu reikia kreiptis į tą pašta, iš kurio laikraštis buvo gaunamas; tuo atveju paštu už adreso pakeitimą reikia sumokėti 30 centų. Skelbimai: petito eilutė tekste — 2 litai 50 centų ir teksto gale — 2 litai. Siunčiant pinigų pašto perlaida, būtinai atkarpoį žymėti, už ką tie pinigai siunčiami. Už skelbimų turinį neatsakome: Rankraščius redakcija taisy savo nuožiūra ir jų nesaugoja.

VALSTIEČIU LAIKRAŠTIS

1940 m. spalio 25 d.

Nr. 18

Darbo Liaudies Komisaro ir Profesinių Sąjungų Centro Biuro nutarimas ir bedarbių registracijos ir darbu aprūpinimo reikalu

Siekiant įvesti griežtą tvarką bedarbių registruojant ir juos aprūpinant darbu, Darbo liaudies komisaras ir Profesinių Sąjungų Centro Biuras nutaria:

1. Profesinės Sąjungos ir jų skyriai ligi 1940 m. lapkričio 1 d. turi perduoti vietas darbo biržoms, o kur jų nėra — vietas savivaldybėms jų žinioje esančius bedarbių registracijos sąrašus.
2. Nuo 1940 m. lapkričio 1 d. bedarbių registraciją ir jų aprūpinimą darbu vykdo vien darbo biržos.
3. Įmonės, įstaigos ir pavieniai asmenys samdo darbininkus ir tarnautojus tik per darbo biržas. Nusižengę šiam nuostatui traukiami atsakomybėn.
4. Valstybinių ir savivaldybinių įstaigų tarnautojai gali būti samdo-

mi netarpiškai, nesikreipiant į darbo biržas.

5. Darbo biržos skiria bedarbius į darbą pagal eilę, atsižvelgdamos į jų šeimos ir turto padėtį.

6. Tose vietovėse, kur nėra darbo biržų, bedarbių registraciją ir jų samdos reikalą tvarko vietos savivaldybės organai.

7. Profesinių sąjungų organizacijos turi teisę tikrinti darbo biržų ir vietos savivaldybės organų vykdomą bedarbių registraciją ir jų aprūpinimą darbu.

Kaunas, 1940 m. spalio 19 d.

Darbo Liaudies Komisaras
Alb. Knyva

Profesinių Sąjungų Centro Biuro
Pirmininkas
J. Stimburs

Technikinė parama Lietuvos, Latvijos ir Estijos gumos fabrikams

Artimiausiu laiku į Lietuvą, Latviją ir Estiją suteikti techninės paramos gumos fabrikams išvyksta TSRS chemijos pramonės liaudies komisariato specialistų brigada.

Per pasikalbėjimą su Tasso bendradarbiu chemijos pramonės liaudies komisaro pavaduotojas drg. Liutovas pareiškė:

„Buržuazinių asmenų viešpatavimas Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje visai nusmukdino tų kraštų pramonę, ypač gumos pramonę. Didžiulė įmonių dalis perdirbinėjo užsieninę žaliavą. Gumos fabrikai išties priklausė nuo natūralaus kaučuko importo. Dėl tos priežasties tie fabrikai dirbo su didelėmis pertraukomis ir nepilnai aprūpinti.“

Praktikoje pasirodė, kad daugelio gumos gaminių gamybos technika buvo labai atsilikusi.

Tarybų Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje pramonė, kaip ir visos tautinės ūkis, yra greitai atstatoma ir plečiasi. Dideles perspektyvas plėstis turi ir gumos pramonė.

Mūsų brigados tikslas yra padėti pramonei greičiau išplėsti gamybą ir apsirūpinti pirmąja technika. Tai

brigada turi jai padėti pereiti prie sintetinio kaučuko. Sintetinis kaučukas Tarybų Sąjungoje vis labiau plinta ir jis vis plačiau naudojamas mūsų fabrikuose. Dabar dauguma mūsų kaučuko gaminių yra gaminami iš sintetinio kaučuko, o natūralus kaučukas vartojamas tik visai siauru mastu. Tie laimėjimai turi atitekti Lietuvos, Latvijos ir Estijos gumos fabrikams. Mūsų specialistai įmonėse praktiškai supažindins tų fabrikų kolektyvus su sintetinio kaučuko apdirbimu, siekiant pagaminti aukštos vertės gaminius.

Mūsųose jau turima gražaus patyrimo šioje srityje. Mūsų pasiųstieji specialistai jau yra suteikę techninę paramą, supažindindami su sintetinio kaučuko panaudojimu Lydos ir Baranovicų sričių kaučuko fabrikų kolektyvus.

Mūsų parinktosios specialistų brigados sudėtyje yra mūsų stambiausių kaučuko fabrikų — „Krasnyj Treugolnik“ ir „Krasnyj Bogatyrj“ — specialistai. Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje jie išbus mėnesį ar pusantro mėnesio. Jei prireiks, mes ten pasiųsime techninius darbininkų meistrų kadrus“. ELTA.

Dar galima žiemkenčius superiu patrešti

Žiemkenčiai javai augimo laikotarpiu pagamina daug sausos medžiagos: palyginti stiprų šiaudą ir gausų grūdų derlių. Tik turėdami geras augimo sąlygas visą savo vegetacijos periodą žiemkenčiai sugebės išaugti, atnešti geriausią derlių. Jau rudenį žiemkenčiai įsistiprina dirvoje, o rugiai ir iškrūmoja. Žemės patrešimas augalų įsistiprinimui ypatinai reikšmingas.

Šiomet, deja, ne visi valstiečiai galėjo laiku trąšų įsigyti. Trąšų pareikalavimas šiemet itin buvo gausus, taip kad sėjos laiku ne visi galėjo tinkamai žiemkenčius patrešti.

Rudenį beriamų trąšų tarpe pirmoji vieta tenka superiui. Jis reikalingas augalui visą vegetacijos periodą. Tačiau, kadangi jis nebijo iš dirvos išplovimo ir augalas jį paima tik per ilgą laiką, todėl jis ir išberiamas į dirvą visas iš karto žiemkenčius sėjant ir į dirvą įkėjamas.

Ką daryti ūkininkams, laiku superio į dirvas neišbėrus? Ar palikti dirvas nepakankamai patreštas ir laukti abejotino derliaus ar reikalą dar pataisyti. Atsakymas gali būti tik vienas. Žiemkenčius patrešti dabar dar ne per vėlu. Reikia pažymėti, kad žiemkenčių, o ypač rugių, vegetacija rudenį tęsiasi iki vė-

lyvo laiko, todėl trąšas jie gali naudoti nors ir vėliau išbertas. Kita vertus pavasarį žiemkenčių vegetacija prasideda vos pašalui iš žemės išeinant, todėl turimas žemė trąšų atsargas javai vėl tuoj ima naudoti savo stiebo augimui. Kadangi superio išplovimo nebijo, todėl drąsiai galima dabar juo žiemkenčius patrešti.

Kaip trąšas išberti? Dabar trąšas galima išberti ant žemės. Augalas savo šaknimis jas panaudoja vandenyje ištirpusias. Dabar žemė yra drėgna ir trąšos netrukus į žemę įsisunks, o žiemkenčiai pradės jomis maitintis. Trąšas sėjant reikėtų pataikyti sausensnė dieną, kada žemėnys yra sausi ir kai žemė nesiklampa. Aišku, akėti dabar negalima ir nereikia.

Dabar jau pakankamai galima gauti trąšų, todėl patartina nepakankamai patreštas žiemkenčių dirvas dabar papildomai superiu patrešti. Taip pat kur rugiai buvo pasėti be fosforinių trąšų, tai nevėluojant reikėtų jas patrešti tokiu pat kiekiu, koks būdavo normaliai vartojamas žiemkenčius sėjant.

Keiskime pagaliau seną, tikrai nevykusį parodį — sėjos metui jau ant galvos užgriuvus tesuskasti trąšomis apsirūpinti.

Ūkininkauti — be kita ko reiškia ir pramatyti būsimus ūkinius darbus bei įvairius reikalus.

Maisto pranešimai ūkininkams

Žasų pirkimas

Ateinančią savaitę be Kauno „Maisto“ fabriko žasys jau pirkis Tauragės ir Šiaulių „Maisto“ fabrikai.

Susigrūdimams išvengti Kauno ir Tauragės „Maisto“ fabrikai žasų pirkimą suskirstė valsčiais. Tad paskelbtą žasų pirkimo dieną žasys reikia vežti į nurodytą vietą tik iš nurodytų valsčių.

Kadangi žasys perkamos tikrai gerai nupenėtos, tai su jų pardavimu vienu kartu nereikia skubintis, verčiau geriau papenėti. Visos žasys iš ūkininkų bus supirktos.

Už žasys mokama:
1) prie „Maisto“ fabriko po Lt 2.65 už gyvo svorio kg,
2) kitose supirkimo vietose po Lt 2.50 už gyvo svorio kg.
Ateinančią savaitę žasys bus perkamos šiose vietose:

Kauno „Maisto“ fabriko rajone:
1) Kaune prie „Maisto“ fabriko — kiekvieną darbo dieną,
2) Pirmadienį, spalio m. 28 d. —

Marijampolėje bus perkamos žasys iš Marijampolės valsčiaus, Simne — iš Simno valsčiaus.

3) Antradienį, spalio mėn. 29 d. — Suv. Kalvarijoje — iš Suv. Kalvarijos valsčiaus, Marijampolėje — iš Marijampolės valsčiaus.

4) Trečiadienį, spalio mėn. 30 d. — Šakiuose — iš Šakių valsčiaus, Lazdijuose — iš Lazdijų valsčiaus.

5) Ketvirtadienį, spalio 31 d. — Suv. Kalvarijoje — iš Suv. Kalvarijos valsčiaus.

Marijampolėje — iš Marijampolės valsčiaus,
6) Penktadienį, lapkričio 1 d. — Šakiuose — iš Lukšių ir Sintautų valsčių.

Tauragės „Maisto“ fabriko rajone:
1) Antradienį, spalio m. 29 d. — Tauragėje prie „Maisto“ fabriko žasys bus perkamos iš Tauragės valsčiaus.

2) Trečiadienį, spalio m. 30 d. — Tauragėje prie „Maisto“ fabriko — iš Šilalės valsčiaus.
3) Penktadienį, lapkričio 1 d. —

Tauragėje prie „Maisto“ fabriko Batakiuose — iš aplinkinių valsčių. Viduklėje žasys bus perkamos lapkričio mėn. 5 d.

Šiaulių „Maisto“ fabriko rajone:
1) Šiauliuose prie „Maisto“ fabriko — kiekvieną darbo dieną.
2) Plungėje ir Kretingoje prie geležinkelio stočių — pirmadieniais. Pradės pirkti spalio 28 d.
3) Baisogaloje prie geležinkelio stoties — žasys bus perkamos lapkričio m. 9 d. (šeštadienį), o vėliau bus perkama penktadieniais.

Ančių pirkimas

Ateinančią savaitę Kauno ir Šiaulių „Maisto“ fabrikai pradeda pirkti antis. Bus perkamos tikrai gerai nupenėtos antys.

Už gerai nupenėtas antis bus mokama:

1) Prie „Maisto“ fabriko po Lt 2.80 už gyvo svorio kg,
2) Kitose supirkimo vietose po Lt 2.70 už gyvo svorio kg.
Antys bus perkamos šiose vietose:

1) Kaune ir Šiauliuose prie „Maisto“ fabriko — kiekvieną darbo dieną,
2) Plungėje ir Kretingoje prie geležinkelio stočių — pirmadieniais; pradės pirkti spalio mėn. 28 d.
3) Kelmėje — ketvirtadieniais; pradės pirkti spalio mėn. 31 d.

Be to, lapkričio mėn. 9 d. (šeštadienį) antys bus perkamos Baisogaloje. Vėliau Baisogaloje antys bus perkamos penktadieniais.

Žasys ir antis reikia vežti paruošti palaidas (nesurašiotas) ir neprilesintas.

„Maistas“ pranešimas žalių odų ir kailių pirkimo reikalu

Nacionalizuota b-vė „Maistas“, remdamasi Maisto pramonės liaudies komisaro spalio 1 d. „Tarybų Lietuvos“ Nr. 1 paskelbtomis „Žalių odų tvarkymo taisyklėmis“, praneša, kad: Jurbarke, Radviliškyje, Rokiškyje, Biržuose, Mažeikiuose, Trakuose ir Rietave yra įsteigti „Maisto“ žalių odų ir kailių pirkimo sandėliai, kurie pradės veikti spalio 29 d. ir pirs visas žalias odas bei kailius pagal vyriausybės patvirtintus standartus ir kainas. Kituose apskr. miestuose ir didesniuose miesteliuose „Maisto“ sandėliai bus įsteigti vėliau. Privatūs asmenys ir pirkiai nuo spalio mėn. 29 dienos aukščiau išvardintuose miestuose visas turimas bei supirktas žalias odas ir kailius privalo perleisti „Maisto“ sandėliui aukščiausiai pažymėtomis sąlygomis. Išvardintų miestų skerdyklose paskerstų gyvulių odas ir kailius išvežti iš skerdyklos draudžiama. Tų odų bei kailių savininkai privalo tas odas bei kailius skerdimo dieną perleisti „Maistui“ aukščiausiai paminėtomis sąlygomis.

„Maistas“

„Maistas“ pradeda pirkti arklius eksportui į Sąjungines Respublikas

Nuo š. m. spalio mėn. 28 d. B-vė „Maistas“ pradės supirkinėti arklius eksportui į kitas Sąjungines Respublikas.

Bus perkami grynakraujai ir jų metisai sunkaus ir lengvo tipo arkliai, taip pat įvairaus tipo darbiniai arkliai.

Arkliai bus perkami tik sveiki, nesergą jokiais apdėtimais, ligomis, geros kūno sudėties, be jokių eksterjero ydų ir tik iš ūkių, kuriuose nėra apkrečiamų ligų.

Kainos už parduodamus arklius bus mokamos pagal susitarimą vietoje su pirkimo komisija.

Veisliniai arkliai bus perkami nuo 2—6 metų amžiaus, o darbiniai nuo 3—8 metų amžiaus.

Atvestus į supirkimo punktus arklius komisija apžiūrės ir priimtus, nurodys ūkininkui, į kurią vietą — karantiną pristatyti.

Kadangi arkliai karantine išbus apie 2 paras, tai priimtų arklių savininkai, atveddami arklius į karantiną, privalo kartu atvežti kiekvienam arkliui 1½ centnerio gerų dobilų arba gero šieno ir 1 centnerį pakratams šiaudų. Už dobilų centnerį bus sumokėta po Lt 9,—,

už centnerį šieno Lt 8,— ir šiaudų centnerį Lt 5,—.

Be to, ūkininkas privalo duoti gerą apynasrį su geru 3 metrų pavadžiu. Arkliai turi būti švarūs — gerai išvalyti (neišvalyti nebus perkami), ir tinkamai pakaustyti. Arklius reikia vesti į turgavietes, gi kur yra „Maisto“ fabrikai, vesti prie fabriko.

Visiems arkliams ūkininkai privalo išsirūpinti iš seniųjų kilmės liudijimus ir supirkimo dieną turėti su savimi.

Veisliniams eržilams ir kumelėms reikalinga turėti kilmės dokumentus, išduotus Arklių Auginimo ir Gerinimo D-jos ar kergimo pažymėjimus.

Nuo š. m. spalio 28 d. iki lapkričio 1 d. bus perkami tik darbiniai arkliai, gi apie veislinių ir kavalerijos tipo arklių supirkimus bus paskelbta kita savaitė.

Supirkimai įvyks šiose punktuose 8 val. ryto:

Spalio mėn. 28 d. Mažeikiuose ir Ramygaloje; spalio mėn. 29 d. Papilėje ir Seduvoje; spalio mėn. 30 d. Telšiuose ir Panevėžyje; spalio mėn. 31 d. Plungėje ir Anykščiuose.